

Gmina Nowa Dęba

Strategia Zrównoważonego Rozwoju Miasta i Gminy Nowa Dęba na lata 2016-2022

Nowa Dęba, Grudzień 2016

SPIS TREŚCI

Wprowadzenie.....	4
CZEŚĆ I – SYTUACJA WEWNĘTRZNA I ZEWNĘTRZNA – ANALIZA SWOT.....	5
1. Diagnoza obecnej sytuacji gminie.....	5
1.1. Rys historyczny	5
1.2. Położenie Gminy Nowa Dęba	6
1.3. Walory krajobrazowe i przyrodnicze	8
1.4. Turystyka.....	9
2. Diagnoza sytuacji społeczno - gospodarczej.....	10
2.1. Gospodarka.....	10
2.2. Tarnobrzaska Specjalna Strefa Ekonomiczna	12
2.3. Infrastruktura techniczna.....	13
2.3.1. Infrastruktura komunikacyjna	13
2.3.2. Energetyka.....	13
2.3.3. Infrastruktura wodociągowo - kanalizacyjna	13
2.3.4. Telekomunikacja	14
2.4. Rolnictwo, leśnictwo	14
2.5. Kapitał ludzki	16
2.5.1. Ludność	16
2.5.2. Rynek pracy.....	18
2.5.3. Oświata.....	19
2.5.4. Kultura.....	22
2.5.5. Sport i rekreacja.	24
2.5.6. Aktywność lokalna	25
2.5.7. Ochrona zdrowia	26
2.5.8. Opieka społeczna.....	28
3. Główne problemy rozwoju społeczno-gospodarczego gminy Nowa Dęba.....	32
4. Analiza SWOT	33
CZEŚĆ II – CELE I SFORMUŁOWANIA STRATEGII.....	36
5. Wizja	36
6. Misja.....	37
7. Cele strategiczne, operacyjne i zadania.....	38
CZEŚĆ III – PROGNOZA FINANSOWO – INWESTYCYJNA GMINY NOWA DĘBA	45
8. Wieloletnia prognoza finansowa.	45
8.1. Założenia do Wieloletniej Prognozy Finansowej.....	45
8.1.1. Założenia makroekonomiczne.....	46
8.1.2. Założenia ogólne	46
8.1.3. Zestawienie dochodów i wydatków budżetowych 2012 – 2014.....	47
8.1.4 Budżet Gminy	49
CZEŚĆ IV – ZARZĄDZANIE STRATEGIĄ	51
9. Harmonogram realizacji strategii	51
10. Monitoring i ocena strategii.....	53

11. Procedura uaktualniania	54
CZEŚĆ V – MARKIETING STRATEGII.....	55
12. Promocja strategii.....	55
13. Wizerunek Gminy Nowa Dęba	56
14. Uczestnicy promocji.....	58
15. Public relations	59
16. Nawiązanie do marketingu terytorialnego.....	60
17. Nawiązanie do strategicznych dokumentów dotyczących rozwoju społeczno – gospodarczego podkarpacia i kraju	61
17.1 Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności. Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju.....	61
17.2 Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010 – 2020 REGIONY, MIASTA, OBSZARY WIEJSKIE.	62
17.3 Plan Konwergencji Rzeczypospolitej Polskiej (Aktualizacja 2014 r.).....	63
17.4 Strategia Rozwoju Kraju 2020.	64
Aktywne społeczeństwo, konkurencyjna gospodarka, sprawne państwo.	64
17.5 Strategiczne Ramy Rozwoju UE 2014 – 2020.....	65
(Europa 2020 – Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającemu włączeniu społecznemu).	65
17.6 Narodowy Plan Rewitalizacji 2022.....	65
17.7 Krajowa Polityka Miejska 2020.	66
17.8 Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014 – 2020.....	66
17.9 Program Operacyjny Polska Wschodnia 2014-2020	67
17. 10 Regionalny Program Operacyjny Województwa Podkarpackiego na lata 2014 – 2020.....	67
17.11 Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2014 -2020.....	67
17.12 Program Operacyjny Inteligentny Rozwój 2014 -2020.	68
17.13 Program Operacyjny Wiedza, Edukacja, Rozwój 2014 -2020.....	68
17.14 Program Operacyjny Polska Cyfrowa 2014 -2020	68
18. Bibliografia.....	69

WPROWADZENIE

Strategia Zrównoważonego Rozwoju Miasta i Gminy Nowa Dęba na lata 2016-2022 wyznacza cele i działania, które przyczynią się do przełamania strukturalnych problemów gospodarczych i społecznych oraz do podniesienia konkurencyjności Gminy. Jest to wyzwanie, któremu gmina Nowa Dęba musi sprostać w dobie postępującego procesu globalizacji i rozwoju gospodarki opartej na wiedzy.

Ideą pracy nad strategią było hasło „Współpracujmy i wypracujmy strategię rozwoju miasta i gminy” dlatego do udziału w pracach zaprosiliśmy mieszkańców miasta i gminy.

Partycypacja mieszkańców w procesach decyzyjnych i planistycznych jest dla władz samorządowych bardzo ważna, dlatego też do udziału w grupach roboczych mógł przystąpić każdy zainteresowany rozwojem i przyszłością gminy. Podczas spotkań prezentowane były informacje o projekcie, o wspólnej pracy nad dokumentem oraz o tym, w jaki sposób można włączyć się w podejmowanie decyzji publicznych w zakresie rozwoju gminy. W trakcie spotkań zespół partycypacyjny podejmował działania mające na celu opracowanie ostatecznej wersji strategii.

Opracowana „Strategia zrównoważonego rozwoju miasta i gminy 2016-2022” jest podstawą do skutecznego i efektywnego zarządzania gminą, określając perspektywiczne kierunki rozwoju miasta i gminy na okres najbliższych lat. Uwzględnia optymalne wykorzystanie własnych środków i wskazuje kierunki pozyskiwania środków finansowych na działalność i rozwój gminy ze źródeł zewnętrznych, w tym zwłaszcza środków Unii Europejskiej.

Niniejszy dokument został opracowany przy aktywnym udziale mieszkańców, w tym młodzieży naszej gminy, którzy pracowali w formule spotkań.

CZEŚĆ I – SYTUACJA WEWNĘTRZNA I ZEWNĘTRZNA – ANALIZA SWOT

1. DIAGNOZA OBECNEJ SYTUACJI GMINIE

1.1. Rys historyczny

Najstarszą miejscowością w naszej gminie jest wieś Chmielów, założona w dobrach królewskich. Pierwsze wzmianki o niej datuje się na XIV wiek. Powstała ona na obrzeżach Puszczy Sandomierskiej, stanowiąc wyłom w jej dotychczasowej zwartej strukturze. Podobnie władcy założyli inne wsie – Cygany i Jadachy (przysiółki Chmielowa). Również na terenie Puszczy Sandomierskiej swoje dobra posiadał możny ród Tarnowskich, który lokował tu kolejne wsie: Dęba z przysiółkiem Poręby Dębskie (XVII w.), Tarnowska Wola, Alfredówka i Rozalin (XVIII w.).

Gospodarka na tym terenie oparta była o las. Pozyskiwano tu drewno, wypalano smołę, potaż i popiół, zajmowano się polowaniem i bartnictwem. Karczując lasy starano się pozyskać grunt pod uprawę roli, ale była ona słabej jakości. Żyło się więc mieszkańcom tych terenów biednie.

Wielkim przełomem było powstanie w okolicach Dęby Wytwórni Amunicji Nr 3 w ramach Centralnego Okręgu Przemysłowego (1937). Fabryka wchłonęła znaczną rzeszę ludzi ze wsi, którzy osiedlali się w tworzącym się Osiedlu Dęba. Umieszczenie fabryki na tym terenie było również podyktowane istniejącym tu od 1927 r. poligonem wojskowym. Już przed wybuchem II wojny światowej fabryka wypuściła pierwsze partie amunicji.

W okresie II wojny światowej teren Dęby był jednym wielkim poligonem wojskowym, na którym m.in. VI Armia von Paulusa przygotowywała się do walki o Stalingrad.

Po wojnie odbudowana została fabryka, która otrzymała nazwę Zakłady Metalowe „Dezamet”. Produkowało się w nich, obok wyrobów zbrojeniowych, również żelazka, silniki motocyklowe i motorowerowe, silniki do łodzi motorowych. Dzięki zakładom rozwijało się osiedle, które 31 grudnia 1961 r. otrzymało prawa miejskie i nazwę Nowa Dęba. Drugim znaczącym zakładem w tym czasie była Spółdzielnia Inwalidów „Zjednoczenie”, produkująca na potrzeby przemysłu motoryzacyjnego.

Lata 90-te to okres znaczących przeobrażeń gospodarczych. Zakłady dzielą się na kilka spółek, które już nie oddziałują tak na rozwój miasta, jak przed laty. Teraz miasto zaczyna pomagać zakładom, co dzisiaj przynosi widoczny efekt w postaci zahamowania wzrostu bezrobocia na terenie gminy.

Upadek przemysłu zbrojeniowego i siarkowego wymusił na władzach państwowych i samorządowych poszukiwanie rozwiązań, które zahamowałyby upadek gospodarczy regionu. Z inicjatywy parlamentarzystów regionu, wojewody tarnobrzckiego, NSZZ „S” Regionu Ziemia Sandomierska i zakładów zlokalizowanych w Nowej Dębie, Tarnobrzegu, Stalowej Woli i Staszowie, związków zawodowych branżowych, dyrekcji dużych zakładów pracy, w tym „Dezamet” oraz władz samorządowych, powołana została, na wzór mieleckiej, Tarnobrzaska Specjalna Strefa Ekonomiczna Euro-Park Wisłosan. Jej otwarcie miało miejsce jesienią 1997 w Nowej Dębie, gdzie powstała podstrefa TSSE. W ramach TSSE zaczęły działać już funkcjonujące zakłady, takie jak ZM Dezamet, UNIDEZ, a później, dzięki

ułatwieniom podatkowy, dołączyły kolejne ważne dla lokalnego środowiska zakłady: Bester Medical System Sp. z o.o. (narzędzia chirurgiczne), Marma Polskie Folie Sp. z o.o. (folie dachowe), Zakład Farmaceutyczny SANFARM (dziś Oddział Polpharmy), Innowacja Sp. z o.o., PRO-FUND Sp. z o.o. W podstrefie Tarnobrzeg, w granicach naszej gminy w Chmielowie, ulokowały się tak istotne dla nas firmy jak: Izolbex, Pilkington Automotive Poland, ME Logistic, Zakład Mechaniczny „Siarkopol”, KOMA Stahlbau. Lokowanie się kolejnych podmiotów gospodarczych stwarza nadzieję na dalszy rozwój gospodarczy naszego miasta i gminy.

1.2. Położenie Gminy Nowa Dęba

Gminę Nowa Dęba stanowi miasto Nowa Dęba oraz sołectwa: Alfredówka z osiedlem Buda Stalowska, Chmielów, Cygany, Jadachy, Rozalin, Tarnowska Wola. Powierzchnia miasta i gminy wynosi 143 km², w tym 16,7 km² zajmuje miasto i 126,3 km².

Miasto i gmina Nowa Dęba położona jest w południowo-wschodniej części kraju, na niepowtarzalnym obszarze polskiego Podkarpacia.

Zlokalizowana jest w granicach Kotliny Sandomierskiej i posiada cechy charakterystyczne dla tego całego makroregionu. Kotlina ta pod względem geobotanicznym nosi nazwę Krainy Sandomierskiej. W jej lasach zachowały się drzewostany dębowe, bukowe i jodłowe, jako pozostałości Puszczy Sandomierskiej. Teren gminy znajduje się w zachodniej części makroregionu zwanego Kotliną Sandomierską, na obniżeniu Płaskowyżu Kolbuszowskiego. Ponad połowę gminy zajmują lasy. Wody to naturalizowane stawy hodowlane w Budzie Stalowskiej i ciek wodny - Trześniówka, Mokrzychówka, Dąbrówka, Potok Dęba, należące do zlewni rzeki Wisła.

W województwie podkarpackim gmina leży w północnej jego części i należy do powiatu tarnobrzeskiego (wraz z gminami Baranów Sandomierski, Gorzyce i Grębów).

Gmina od północy graniczy z miastem Tarnobrzeg, od wschodu z gminą Grębów, od południa z gminą Majdan Królewski (powiat kolbuszowski) i od zachodu z miastem i gminą Baranów Sandomierski.

Najbliższe większe ośrodki miejskie to Tarnobrzeg, Kolbuszowa, Sandomierz, Stalowa Wola, Rzeszów - stolica województwa.

Miasto Nowa Dęba zaliczane jest do ośrodków obsługi lokalnej (siedziba gminy) z zasadniczymi funkcjami: przemysłową, administracyjną-usługową, turystyczną i obsługi rolnictwa.

1.3. Walory krajobrazowe i przyrodnicze

Gmina leży na terenie dawnej Puszczy Sandomierskiej, toteż w krajobrazie dominują przede wszystkim lasy.

Najciekawszym przyrodniczo i krajobrazowo są tereny kompleksu stawów rybnych w Budzie Stalowskiej otoczone lasami, obszarami podmokłymi i łąkami o wysokich walorach ornitologiczno-wodno-leśnych, które proponowane są do objęcia projektem Unii Europejskiej Natura 2000 - ochrony ostoi przyrodniczych o znaczeniu międzynarodowym i CORINE - biotops. Kolejnym atutem tego krajobrazu jest szata roślinna.

Obszar ten charakteryzuje się wysokim stopniem zachowania walorów krajobrazowych. Jest on również niezwykle atrakcyjny pod względem estetyki i harmonii fizjonomii krajobrazu. Łączna powierzchnia stawów i terenów je otaczających, noszących wspólną nazwę "Stawy Budy Stalowskiej", wynosi 753,12 ha.

Na omawianym terenie występuje niezwykle cenna ornitofauna - 177 gatunków ptaków, z których na szczególną uwagę zasługują:

- gatunki ptaków z różnorodnych siedlisk wodnych, bagiennych, leśnych, łąkowych, polnych i zaroślowych;
- gatunki ptaków lęgowych;
- gatunki ptaków wodnych i bagiennych, w tym 85 gatunków podlegających ochronie;
- gatunki ptaków wymierających i najrzadszych.

Wiele z nich to gatunki bardzo rzadko występujące na terenie Polski, a szczególną atrakcję stanowią takie ptaki jak: orzeł bielik, orzeł przedni i krzykliwy, kormoran, czapla siwa i purpurowa, rybołów, perkoz oraz bocian czarny.

Z najcenniejszych gatunków ptaków należy również wymienić: wążkę, zielonkę, rybitwę zwyczajną, żurawia, siewczkę obrożną, bataliona, bekasika i kulika wielkiego.

Na rozpatrywanym obszarze występują także rzadkie zbiorowiska roślinne. Są to zbiorowiska z grzybieniem białym oraz grąd mieszany świeży z zespołem grądu wschodniopolskiego. W strefie otulinowej omawianego obszaru rośnie około 70 sztuk dębów szypułkowych. Na terenie gminy Nowa Dęba licznie występują rzadkie i chronione gatunki roślin takie jak: storczyk podkolan biały, bez koralowy, konwalia majowa, grzybień biały, śnieżyczka przebiśnieg, szczyr trwały, fiołek bagienny oraz rutewka orlikolistna.

Jak wspomniano Gmina Nowa Dęba stanowi ostoję wielu chronionych i rzadkich gatunków zwierząt. Na obszarze leśnym zinwentaryzowano również niezwykle rzadkie stanowisko modliszki. Znajduje się ono w lasach położonych po wschodniej stronie miasta Nowa Dęba.

Lasy rosnące na terenie gminy należą do dobrze utrzymanych i atrakcyjnych pod względem walorów turystycznych i rekreacyjnych zbiorowisk leśnych. Są one w większości dojrzałymi drzewostanami z licznym, interesującym starodrzewiem. Wśród nich wyróżniają się grupy starych sosen i dębów. Prawdopodobnie dzięki ograniczonej dostępności, związanej ze strefą ochrony poligonu wojskowego, było możliwe zachowanie na obszarach leśnych licznych, cennych stanowisk występowania roślin i zwierząt.

Na obszarze Gminy Nowa Dęba występują następujące obszary i obiekty podlegające różnym formom ochrony prawnej środowiska przyrodniczego:

- miejsca gniazdowania chronionych gatunków ptaków;
- pomniki przyrody;
- lasy ochronne, wodochronne oraz o funkcjach specjalnych.

W granicach gminy są wyznaczone obszary ochrony szczególnej. Dotyczy to stanowisk występowania rzadkich i chronionych gatunków ptaków oraz zwierząt w lasach Nadleśnictwa Nowa Dęba.

Wiele pojedynczych obiektów przyrody ożywionej na terenie gminy jest objętych ochroną prawną.

Wszelkie opracowania sozologiczne, wykonywane dla tych obszarów, również klasyfikują je jako niezwykle cenne. Krajobraz tej części gminy charakteryzuje się wysokimi walorami fizjonomicznymi i estetycznymi. Jest on w znacznym stopniu harmonijny i atrakcyjny w skali regionu, a nawet kraju.

Teren stawów "Grądy" w Budzie Stalowskiej został objęty programem Unii Europejskiej NATURA 2000. Jest to więc idealne miejsce do wypoczynku jak i uprawiania turystyki przyrodniczej. Niepowtarzalny urok sprawiają wyspy na stawach, rozległe szuwały a także odgłosy ptactwa. Przez obszar gminy przebiega turystyczny zielony szlak pieszy, który prowadzi z Majdanu Królewskiego do Baranowa Sandomierskiego (w którym znajduje się jeden z najpiękniejszych w Polsce renesansowych kompleksów pałacowo-parkowych), mijając po drodze liczne zabytki kultury materialnej.

1.4. Turystyka

Mimo ciekawego ukształtowania terenów w Gminie, turystyka nie jest zbyt rozwinięta. Nadzieję na zmiany daje powstająca w ostatnich latach baza hotelowa, wybudowano w mieście 4 hotele: „Szypowski” , „Szypowski Strefa”, „Dębianka” oraz hotel „Magnolia”. Oprócz tego miejsca hotelowe oferuje hotel „Leśne Kąty” w Tarnowskiej Woli i „Leśna Polana” w Jadachach.

Gmina Nowa Dęba nie posiada zbyt wielu zabytków mogących stanowić podstawę turystyki historycznej. Przez lata trwały prace promocyjne, których bazą miała być kultura lasowiacka. Zdobyła grono pasjonatów, powstało szereg obiektów promujących właśnie ten rodzaj turystyki. Powstało Centrum Kultury Lasowiackiej w Cyganach, wiejskie centra kultury w Chmielowie, Jadachach i Rozalinie.

Tereny gminy Nowa Dęba, jak już wyżej zostało zauważone, są terenami ciekawymi przyrodniczo. Przez teren gminy przebiega zielony szlak pieszy wiodący z Majdanu Królewskiego do Baranowa Sandomierskiego. Zachowane elementy dziedzictwa kulturowego Lasowiaków i odradzanie się folkloru lasowiackiego w naszych wsiach, są także atutem naszej gminy. Wszystko to stwarza warunki dla rozwoju turystyki. Jednakże tych atrakcji nie ma tak wiele i są one ukierunkowane dla osób o pewnych wyrobionych poglądach, czy zapotrzebowaniu. Mamy więc do czynienia z turystyką łowiecką, fotograficzną (bogate okazy ptactwa), z przyjazdami wędkarskimi na łowiska w Budzie Stalowskiej. Powstałe na terenie gminy hotele są w stanie zaspokoić potrzeby noclegowe turystów. Nie ma jednak noclegowni typu schroniska młodzieżowe.

Na terenie powstały też 2 gospodarstwa agroturystyczne. Dalszy rozwój tej dziedziny turystyki jest szansą na dodatkowe źródła dochodów w gospodarstwach na wsi. Dotyczy to takich miejscowości jak Rozalin, Alfredówka, Jadachy, Cygany.

Z pewnością rozwój turystyki może być jednym ze sposobów na wsparcie niedochodowych gospodarstw rolnych. Tworzenie przez samorząd warunków dla rozwoju bazy turystycznej może przyczynić się do zmniejszenia stopy bezrobocia i podniesienia stopy życia lokalnej społeczności. Szansą dalszego rozwoju stało się uruchomienie zbiornika wodnego „Jezioro Tarnobrzeskie”, wokół którego prężnie rozwija się sfera rekreacyjno-turystyczna.

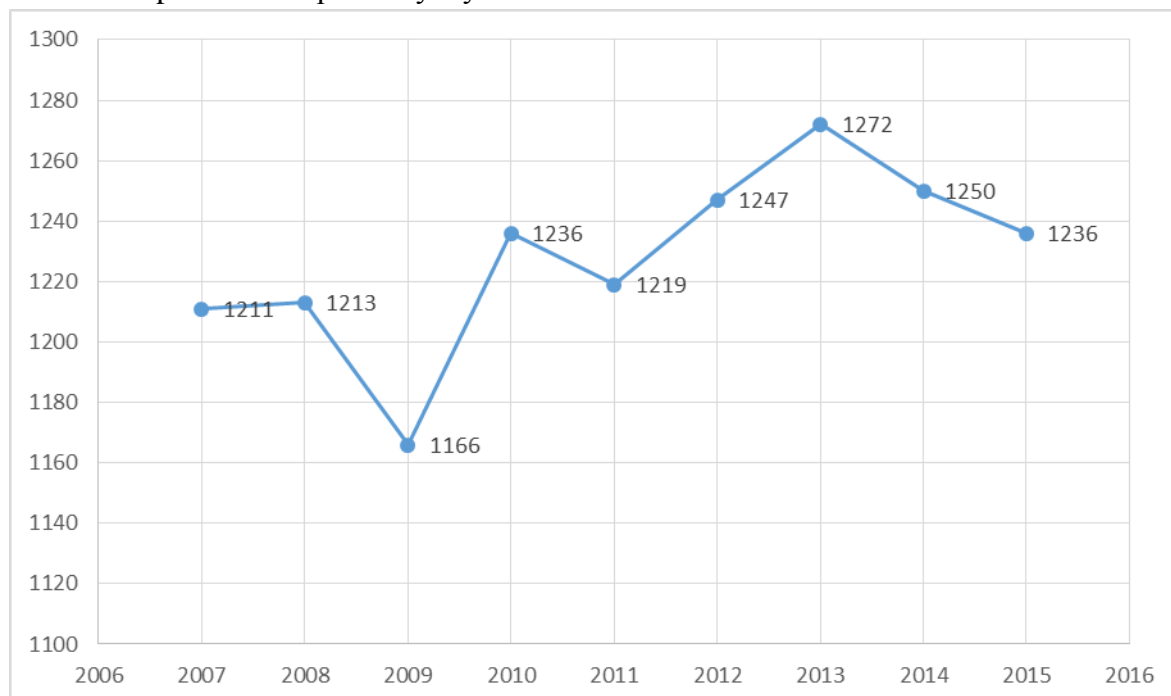
2. DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNO - GOSPODARCZEJ

2.1. Gospodarka

Na terenie gminy liczba zarejestrowanych podmiotów w rejestrze regon na koniec 2015 na 10 tysięcy ludności w wieku produkcyjnym wynosi 1043,9.

Od roku 2007 widzimy stały poziom liczby podmiotów, tylko w roku 2009 został zanotowany spadek spowodowany przede wszystkim weryfikacją i zmianą sposobu ewidencjonowania działalności gospodarczej, w późniejszych latach następowała w większości tendencja wzrostowa.

Liczba podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w rejestrze REGON w latach 2007-2015 przedstawia poniższy wykres:

Źródło: Bank danych regionalnych www.stat.gov.pl

Dominują tu głównie usługi ogólnobudowlane, instalatorskie, stolarskie oraz handel. Strukturę działalności gospodarczej przedstawia poniższa tabela.

Podmioty gospodarcze według wybranych sekcji PKD:

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	19	18	18	18	20	21
Górnictwo i wydobywanie	0	0	1	1	1	1
Przetwórstwo przemysłowe	125	117	121	122	120	121
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	3	3	2	2	2	2
Dostawa wody; Gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	8	7	7	6	4	2
Budownictwo	161	149	162	162	165	164
Handel hurtowy i detaliczny; Naprawa Pojazdów samochodowych, włączając motocykle	390	357	343	356	346	331
Transport i gospodarka magazynowa	55	51	50	49	49	52
Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	29	30	31	32	30	29
Informacja i komunikacja	20	18	18	20	15	14
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	51	40	39	38	38	37
Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	15	60	61	62	62	59
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	65	63	66	67	71	75
Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	18	19	24	25	20	25
Administracja publiczna i obrona narodowa; Obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	11	12	12	12	12	12
Edukacja	60	61	69	61	58	59
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	81	90	98	105	100	98
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	22	22	23	24	25	26
Pozostała działalność usługowa; Gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; Gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby	103	102	102	110	112	108

Źródło: Bank danych regionalnych www.stat.gov.pl

2.2. Tarnobrzaska Specjalna Strefa Ekonomiczna

Na terenie Tarnobrzeskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej EURO-PARK WISŁOSAN w podstrefie Nowa Dęba, na powierzchni 113 hektarów, prowadzi działalność gospodarczą w ramach ważnego zezwolenia 7 przedsiębiorców, którzy uzyskali łącznie 15 zezwoleń na działalność w strefie. Firmy zainwestowały blisko 200 mln zł i utworzyły ponad 800 miejsc pracy.

Przedsiębiorcy działający w podstrefie Nowa Dęba to:

- Zakłady Farmaceutyczne Polpharma S.A.
- Zakłady Metalowe Dezamet S.A.
- Marma Polskie Folie Sp. z o.o.
- Bester Medical System Sp. z o.o.
- Innowacja Sp. z o.o.
- Pro-Fund Sp. z o.o., sp. k.
- Inde S.A.

W ramach podstrefy Tarnobrzeg w gminie Nowa Dęba (Machów/Chmielów), na obszarze 33 ha, prowadzi działalność 5 podmiotów, które uzyskały 10 zezwoleń na działalność w strefie. Przedsiębiorcy utworzyli ponad 520 miejsc pracy i zainwestowali 420 mln zł. Są to:

- Koma Stahlbau Sp. z o.o.
- Fenix Metals Sp. z o.o.
- Izolbex Sp. z o.o.
- ME Logistics Sp. z o.o.
- Pilkington Automotive Poland Sp. z o.o.

Poza strefą ekonomiczną działa ponad tysiąc podmiotów gospodarczych, m.in.: Spółdzielnia Inwalidów „Zjednoczenie”, PSS SPOŁEM, Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej Sp. z o.o., Nadleśnictwo w Nowej Dębie, Firma Biliński Janusz Biliński Zakład Produkcji Ozdób Choinkowych, ESV Wisłosan Sp. z o.o. , itd..

Inwestorzy mogą korzystać z usług wielu banków lub ich filii, mogą liczyć też na pierwszorzędną obsługę firm z branży księgowej, nieruchomości czy hotelarskiej. Dlatego warto zainwestować na obszarze gminy:

Podstrefa w Nowej Dębie i Chmielowie to możliwości, jakie z jednej strony dają tradycje techniczne tego rejonu, a z drugiej czyste środowisko. Przemysł metalowy, o wieloletnich tradycjach, pozwoli na stworzenie wielu średniej wielkości przedsiębiorstw, kooperujących ze znaczącymi firmami, np. z branży motoryzacyjnej. Obiecujące perspektywy rozwoju na terenie podstrefy ma także branża zmechanizowanego sprzętu gospodarstwa domowego (możliwość tworzenia joint venture) oraz, z uwagi na nieskażone środowisko, przemysł farmaceutyczny i kosmetyczny.

2.3. Infrastruktura techniczna

2.3.1. Infrastruktura komunikacyjna

Przez teren gminy przebiega droga krajowa Nr 9 w ciągu komunikacyjnym Radom - Rzeszów oraz droga wojewódzka Nowa Dęba – Bojanów - Nisko. Przez teren gminy przebiega także 6 dróg powiatowych i 10 ulic na terenie miasta w zarządzie powiatu. Teren przecina ponad 53,4 km dróg powiatowych oraz ok. 120 km dróg gminnych.

Sieć dróg w gminie jest wystarczająco rozwinięta, jednak konieczne jest poprawienie jakości nawierzchni wielu z nich. Z ogólnej długości dróg gminnych, 1/3 to drogi gruntowe, a pozostałe to drogi utwardzone. Drogi pod zarządem powiatowym znajdujące się na terenie gminy w większości są utwardzone.

Zlokalizowane tu są linie kolejowe jednotorowe Ocice - Nowa Dęba – Rzeszów, Chmielów - Staszów – Kielce i Rozwadów - Chmielów – Dębica, a ponadto Linia Hutnicza Szerokotorowa. Połączenia kolejowe zostały przywrócone i trawa ich modernizacja, co w sposób znaczący wpłynie na dalszy rozwój nowych połączeń kolejowych.

2.3.2. Energetyka

Gmina posiada dobrze rozwiniętą napowietrzną sieć energetyczną, zdolną zabezpieczyć potencjalne potrzeby ludności i przemysłu. W razie zwiększającego się zapotrzebowania na energię elektryczną konieczna jest współpraca z Zakładem Energetycznym w celu informowania o większych zamierzeniach inwestycyjnych. Na terenie gminy – w Chmielowie znajduje się główny punkt zasilania, do którego doprowadzone są dwie linie najwyższego napięcia z Elektrowni Połaniec. Przesyłem i rozdziałem energii zajmuje się głównie PGE Dystrybucja S.A. Oddział Rzeszów.

Teren gminy jest zaopatrzonej w sieci gazowe, doprowadzające gaz ziemny do wszystkich miejscowości. Przez teren Gminy przebiega gazociąg wysokoprężny Sędziszów – Komorów – Sandomierz, z odgałęzieniami Chmielów – Jeziórko i Jadachy – Skopanie, ponadto znajdują się 3 stacje redukcyjno-pomiarowe.

2.3.3. Infrastruktura wodociągowa - kanalizacyjna

Wszystkie miejscowości gminy mają dostęp do sieci wodociągowej. Ponadto gmina jest właścicielem ujęcia wody, z którego są zaopatrywani mieszkańcy gminy.

Woda pochodzi z czwartorzędowych wód podziemnych o zatwierdzonych zasobach eksploatacyjnych. Ponadto na terenie gminy znajdują się również dwa ujęcia wody: dla Ośrodka Szkolenia Poligonowego Wojsk Lądowych - Nowa Dęba i dla Szpitala w Nowej Dębie.

Wodociągi i kanalizacja wg stanu na koniec 2015 roku

Wyszczególnienie	Sieć w km		Podłączenia do budynków mieszkalnych		Ludność korzystając z sieci	
	wodociąg	kanalizacja	wodociąg	kanalizacja	wodociąg	kanalizacja
Gmina Nowa Dęba - ogółem	116,2	171,0	3403	2343	18397	15878

Źródło: Bank danych regionalnych www.stat.gov.pl

W gminie działa biologiczno-mechaniczna oczyszczalnia ścieków z przepustowością projektową oczyszczalni 3500 m³ na dobę, do której podłączone są prawie wszystkie miejscowości. Do skanalizowania pozostała tylko Alfredówka i Buda Stalowska.

Gmina również wychodzi naprzeciw problemom w przyłączeniu się do sieci kanalizacyjnej mieszkańcom, poprzez jej rozbudowę i oferując wsparcie finansowe na budowę przydomowej oczyszczalni ścieków, tam gdzie przyłączenie do sieci nie jest możliwe z uwagi na brak warunków technicznych podłączenia.

Za gospodarkę wodno-ściekową odpowiada Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej Sp. z o.o. w Nowej Dębie.

Polityka gminy w tym zakresie polega na utrzymaniu w dobrym stanie sieci i urządzeń wodociągowych, sukcesywnie są prowadzone prace modernizacyjne dotyczącej istniejącej infrastruktury jak również budowa nowych sieci.

2.3.4. Telekomunikacja

Cała gmina posiada pełną łączność telefoniczną i internetową. Na terenie gminy działają zarówno operatorzy telefonii przewodowej jak i komórkowej zabezpieczając łączność telefoniczną wszystkim potencjalnym użytkownikom. Część gminy została objęta siecią światłowodową dostarczającą mieszkańcom szerokopasmowy internet.

2.4. Rolnictwo, leśnictwo

Rolnictwo

Pomimo zmian, jakie zachodzą w ostatnich latach w strukturze gospodarki gminy rolnictwo nie jest istotną jej gałęzią. Poniższe zestawienie ukazuje użytkowanie gruntów na terenie Gminy Nowa Dęba

Struktura użytkowania gruntów

Wyszczególnienie	Ogółem (ha)	Użytki rolne	Lasy i tereny zadrzewione i zakrzewione	Grunty zabudowane i zurbanizowane	Grunty pod wodami powierzchniowymi stojącymi i płynącymi	Nieżytki	Tereny różne
Nowa Dęba - miasto	1670	800	540	277	14	9	30
Nowa Dęba – obszar wiejski	12671	5294	6456	715	44	97	65
Nowa Dęba – ogółem w ha	14341	6094	6996	992	58	106	95
- w odsetkach	100,0	42,5	48,8	6,9	0,4	0,7	0,7

Źródło: Bank danych regionalnych www.stat.gov.pl

Ponad 42% obszaru gminy stanowią użytki rolne, niestety, bo znaczna część gruntów ornych w gminie to ugory i odłogi. Szansą na zmianę sytuacji w rolnictwie jest przekwalifikowanie produkcji upraw tradycyjnych na produkcję roślin energetycznych.

Obszar użytków rolnych	Liczba gospodarstw	Powierzchnia w ha
Do 1 ha	2513	883
1 – 5 ha	1577	3448
5 – 10 ha	50	358
10 – 15 ha	2	35
Powyżej 15 ha	4	147
Ogółem	4146	4871

Źródło: Bank danych regionalnych www.stat.gov.pl

W gminie Nowa Dęba, podobnie jak w powiecie tarnobrzeskim i całym województwie dominują gospodarstwa małe (wielkość od 1- 5 ha).

Leśnictwo

Grunty leśne oraz tereny zadrzewione i zakrzewione w gminie Nowa Dęba zajmują 6401,66 ha, a lesistość gminy wynosi 44,60% .

W zarządzie Lasów Państwowych jest 5919 ha gruntów leśnych, natomiast lasy prywatne to 327 ha, a gminne 273,50 ha.

Gatunkami lasotwórczymi budującymi drzewostan są: sosna zwyczajna 80,6%, brzoza brodawkowata 7,5%, dąb 4,2%, olsza czarna 4,1%, jodła pospolita 1,9%, świerk pospolity 0,4%, modrzew europejski 0,3%, jesion wyniosły 0,4%, grab i inne 0,6%.

Większość drzewostanów nadleśnictwa stanowią drzewostany z dominującą sosną.

W ich runie, które przetrwało w stanie znacznie lepszym niż drzewostany, liczna jest grupa roślin typowo leśnych, przystosowanych do życia w umiarkowanym ocienieniu.

Im bogatsza jest flora, tym liczniejszy i bardziej urozmaicony jest zasiedlający ją świat zwierząt.

W Nadleśnictwie Nowa Dęba drzewostany ponad 100 letnie zajmują powierzchnię ok. 1,5 tys. ha.

Do najlepiej zachowanych ekosystemów Puszczy Sandomierskiej należą lasy mieszane bagienne oraz olsy. Grząski teren, którego nie udało się osuszyć, uchronił duże połacie bagiennych fitocenozy o charakterze naturalnym, będące obecnie ostojami dzikiej przyrody. Lasy bagienne charakteryzują się wysoką żyznością i stałą wilgotnością, co przy charakterystycznej ich świetlistości pozwala na bujny rozwój runa, tworzącego trudny do przebycia gąszcz roślin. W bagiennych ostojach oprócz bogactwa florystycznego kryje się wiele płochliwych i rzadkich gatunków zwierząt, często prawnie chronionych, a także liczna zwierzyna łowna.

2.5. Kapitał ludzki

2.5.1. Ludność

Mieszkańcy naszej gminy zamieszkują w mieście Nowa Dęba oraz w 6 wsiach: Alfredówka, Chmielów, Cygany, Jadachy, Rozalin, Tarnowska Wola. Buda Stalowska, traktowana często jako oddzielna miejscowość, jest de facto częścią integralną wsi Alfredówka, chociaż równocześnie jest jednostką pomocniczą gminy.

Dane dotyczące liczby ludności pochodzą z ewidencji Urzędu Miasta i Gminy Nowa Dęba, obrazują strukturę zamieszkania w gminie:

Liczba ludności w gminie Nowa Dęba (wg danych ewidencyjnych pobyt stały i czasowy)

Wyszczególnienie	Ogólna liczba ludności								
	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Nowa Dęba	12135	12083	12066	12070	12052	12255	12231	12156	12047
Alfredówka z Budą Stalowską	862	859	831	828	830	834	826	828	816
Chmielów	2149	2140	2148	2152	2158	2186	2188	2176	2155
Cygany	1117	1111	1115	1110	1096	1110	1113	1114	1109
Jdachy	1588	1593	1607	1615	1620	1617	1610	1607	1613
Rozalin	752	741	731	739	754	764	744	727	720
Tarnowska Wola	882	886	895	884	887	904	914	917	920
Ogółem	19485	19413	19393	19398	19397	19670	19626	19525	19380

Źródło: Dane własne gminy.

Jak widać z danych zamieszczonych w powyższej tabeli liczba mieszkańców gminy w ostatnich latach oscyluje w granicach pow. 19 tys. osób. W ruchu migracyjnym jednakże obserwujemy przewagę odpływu nad napływem. Saldo migracji – ujemne - zdecydowanie wyższe jest w mieście Nowa Dęba niż na wsi.

Kolejne dane obrazują ruch naturalny w naszej gminie, który uzupełnia wyłaniający się obraz zmian demograficznych.

Ruch naturalny ludności

Rok	Nowa Dęba	Małżeństwa	Urodzenia	Zgony	Przyrost Naturalny
		W liczbach bezwzględnych			
2007	Miasto	83	74	87	- 13
	Gmina	130	144	157	- 13
2008	Miasto	60	94	83	11
	Gmina	104	164	149	15
2009	Miasto	67	95	75	20
	Gmina	106	159	153	6
2010	Miasto	64	96	82	14
	Gmina	101	161	159	2
2011	Miasto	65	97	83	14
	Gmina	102	157	140	17
2012	Miasto	53	90	104	-14
	Gmina	97	153	190	-37
2013	Miasto	54	90	104	-14
	Gmina	92	151	159	-8
2014	Miasto	54	72	121	-49
	Gmina	93	120	188	-68
2015	Miasto	56	88	85	3
	Gmina	85	146	152	-6

Źródło: Bank danych regionalnych www.stat.gov.pl

W roku 2015 gęstość zaludnienia na 1 km² w gminie wynosi 128 osób. Struktura ludności wg wieku w 2015 roku wskazuje, że Nowa Dęba jest gminą ludzi starszych i młodych. Najwięcej, bo 3 155 ludności, jest w wieku 25 – 34 lat. Zaledwie 3 573 osób jest w wieku poprodukcyjnym na 12 418 osób w wieku produkcyjnym. Jest to atut gminy, świadczący o jej możliwościach rozwojowych tkwiących w potencjale ludzkim. W ruchu naturalnym ludności w ostatnich latach w gminie odnotowano ujemny przyrost naturalny. W 2014 roku saldo migracji było ujemne (- 68), co świadczy o odpływie ludności z gminy, nie mniej nie ma to odzwierciedlenia w ogólnej liczbie mieszkańców.

2.5.2. Rynek pracy

Bezrobocie jest nie tylko problemem gospodarczym, ale przede wszystkim społecznym. Jego rozwiązanie to zasadnicze i najpilniejsze zadanie Gminy.

Należy szczególnie zwrócić uwagę na fakt, iż zdecydowana większość bezrobotnych to ludzie w wieku produkcyjnym - od 18 do 54 lat - posiadający wykształcenie zasadnicze zawodowe, gimnazjalne i poniżej.

Z ogólnej liczby bezrobotnych zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy na dzień 30 września 2016 roku, 781 osób to mieszkańcy Miasta i Gminy Nowa Dęba (31.12.2015 r. – 862, 30.09.2015 r. – 854). Stanowi to 18,4% wszystkich osób bezrobotnych będących w ewidencji PUP na koniec tego miesiąca (31.12.2015 r. – 17,6%, 30.09.2015 r. – 18,3%).

Prawie 61% tej liczby stanowiły kobiety – na koniec września 2016 r. w ewidencji urzędu było ich 474 (31.12.2015 r. – 462, tj. 53,6%, 30.09.2015 r. – 472, tj. 55,3%).

Według stanu na 30 września 2016 roku, 83, tj. 10,6% bezrobotnych z terenu M i G Nowa Dęba posiadało prawo do zasiłku (31.12.2015 r. – 98, tj. 11,4%, 30.09.2015 r. – 96, tj. 11,2%).

Większość bezrobotnych mieszkańców MiG Nowa Dęba to osoby, które pracowały przed rejestracją – 672, co stanowi 86,0% ogółu (31.12.2015 r. – 748, tj. 86,8%, 30.09.2015 r. – 734, tj. 85,9%).

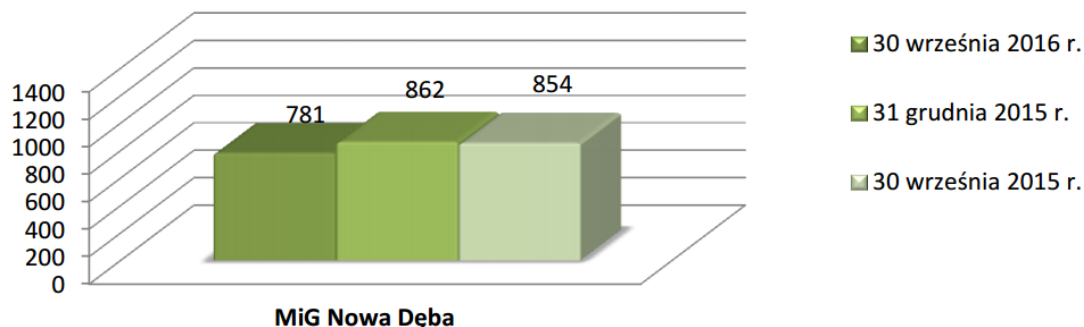
Spośród bezrobotnych z terenu MiG Nowa Dęba, będących w ewidencji urzędu na dzień 30 września 2016 roku, 328 osób to mieszkańcy wsi. Stanowią oni 42,0% ogółu (31.12.2015 r. – 381, tj. 44,2%, 30.09.2015 r. – 360, tj. 42,2%).

Ponadto w ewidencji Powiatowego Urzędu Pracy w Tarnobrzegu wśród bezrobotnych mieszkańców MiG Nowa Dęba znajdowało się: 437 osób długotrwale bezrobotnych, tj. 56,0% (31.12.2015 r. – 491, tj. 57,0%, 30.09.2015 r. – 506, tj. 59,3%); 119 osób do 25 roku życia, tj. 15,2% (31.12.2015 r. – 130, tj. 15,1%, 30.09.2015 r. – 130, tj. 15,2%); 186 osób powyżej 50 roku życia, tj. 23,8% (31.12.2015 r. – 207, tj. 24,0%, 30.09.2015 r. – 205, tj. 24,0%); 31 osób niepełnosprawnych, tj. 4,0% (31.12.2015 r. – 46, tj. 5,3%, 30.09.2015 r. – 50, tj. 5,9%).¹

---

¹ Źródło: <http://tarnobrzeg.praca.gov.pl/>

Liczba bezrobotnych z terenu Miasta i Gminy Nowa Dęba na koniec września 2016 oraz na koniec grudnia i września 2015 roku

Na koniec września 2016 r. najwięcej bezrobotnych z terenu gminy zarejestrowanych w tutejszym urzędzie pozostawało bez pracy powyżej 24 miesięcy – **340** osób, od 6 do 12 miesięcy – **211** osób, oraz od 12 do 24 miesięcy – **214** osób.

Wyszczególnienie	Liczba bezrobotnych wg czasu pozostawania bez pracy w miesiącach											
	do 1 m-ca		od 1 do 3		od 3 do 6		od 6 do 12		od 12 do 24		powyż. 24	
	O	K	O	K	O	K	O	K	O	K	O	K
Gmina Nowa Dęba	88	50	132	74	90	56	129	82	134	80	208	132

Źródło: <http://tarnobrzeg.praca.gov.pl/>

2.5.3. Oświata

Gmina Nowa Dęba jest obecnie organem prowadzącym dla 3 przedszkoli, 7 oddziałów przedszkolnych przy szkołach podstawowych (tzw. „zerówki”), 8 szkół podstawowych i 4 gimnazja. Na terenie gminy funkcjonują też 2 placówki ponadgimnazjalne, których organem prowadzącym jest powiat.

Liczba uczniów w latach 2011 - 2015.

Lp.	Nazwa placówki	Liczba uczniów w 2011/2012	Liczba uczniów w 2012/2013	Liczba uczniów w 2013/2014	Liczba uczniów w 2014/2015	Liczba uczniów w 2015/2016
1.	Szkoła Podstawowa Nr 2 w Nowej Dębie	377	386	375	375	405

2.	Zespół Placówek Oświatowych w Nowej Dębie Szkoła Podstawowa Nr 3	130	134	140	163	185
3.	Szkoła Podstawowa w Alfredówce	44	44	31	33	25
4.	Zespół Szkół w Chmielowie Szkoła Podstawowa	134	125	109	105	107
5.	Zespół Szkół w Cyganach Szkoła Podstawowa	57	58	62	60	59
6.	Zespół Szkół w Jadachach Szkoła Podstawowa	86	92	87	88	88
7.	Szkoła Podstawowa w Rozalinie	40	27	30	32	33
8.	Szkoła Podstawowa w Tarnowskiej Woli	45	32	37	47	39
9.	Gimnazjum Nr 1 w Nowej Dębie	209	200	208	213	191
10.	Zespół Placówek Oświatowych w Nowej Dębie Gimnazjum Nr 2	152	170	159	136	108
11.	Zespół Szkół w Chmielowie Gimnazjum	59	59	71	69	62
13.	Zespół Szkół w Jadachach Gimnazjum	47	36	33	35	36
	RAZEM	1 436	1 389	1 354	1 356	1 338

Źródło: Bank danych regionalnych www.stat.gov.pl

2 szkoły podstawowe i 2 gimnazja tworzą zespoły szkół, a jedno przedszkole z podstawówką i gimnazjum tworzy Zespół Placówek Oświatowych.

Od 1 września 2010 na terenie gminy działa też jedno niepubliczne przedszkole. Na terenie miasta funkcjonują też 3 świetlice przyszkolne dla dzieci ze szkół podstawowych.

Do szkół podstawowych w gminie w roku szkolnym 2015/2016 uczęszcza łącznie 941 uczniów, natomiast do gimnazjów 397 uczniów. W roku 2015/2016 w 11 oddziałach (w Przedszkolu nr 1 funkcjonują 2 oddziały) „0” działających przy szkołach podstawowych uczęszcza łącznie 112 dzieci.

Przedszkole Nr 1 w Nowej Dębie posiada 5 oddziałów, do których uczęszcza 116 dzieci, do Przedszkola Nr 4 w Nowej Dębie (3 oddziały) uczęszcza 60 dzieci, a do Przedszkola Nr 5 w Nowej Dębie (4 oddziałów) uczęszcza 95 dzieci. Od roku 2010 na terenie miasta działa również przedszkole niepubliczne (6 oddziałów), do którego uczęszcza 136 dzieci.

W roku 2015/2016 w placówkach oświatowych w Nowej Dębie nadzorowanych przez gminę pracowało 239 nauczycieli, z czego 188 z wyższym wykształceniem. W szkołach z terenu gminy nauczyciele dyplomowani stanowią największą grupę, bo 73,68%, mianowani 18,68%, kontraktowi 5,7%, a stażyści 1,94%.

Gmina dofinansowuje organizację zajęć pozalekcyjnych, nauczanie indywidualne (w 2015/2016 – 20 godzin) oraz rewalidację (w 2015/2016 – 78 godzin).

Pomoc dotyczy również dofinansowania zakupu podręczników na kwotę 17 943 zł – tzw. wyprawki szkolone.

Do zadań własnych gminy należy również zapewnienie dowozu uczniów do szkół. W roku 2015/2016 objętych dowozem było 132 uczniów.

Szkolnictwo ponadgimnazjalne

Szkolnictwo ponadgimnazjalne tworzą dwa zespoły szkół prowadzone przez powiat tarnobrzeski.

W roku szkolnym 2014/2015 w skład Zespołu Szkół nr 1 w Nowej Dębie wchodzi:

- Liceum Ogólnokształcące im. Jana Kochanowskiego - profile: biologiczno-chemiczny, matematyczno-językowy, humanistyczny, matematyczno-informatyczny,
- Technikum Hotelarskie Technikum Kelner,
- Szkoła Policealna dla Dorosłych o kierunku technik prac biurowych.

Natomiast Zespół Szkół Nr 2 tworzą:

- Technikum - 4 letnie - dla młodzieży w zawodach:
  - a) technik pojazdów samochodowych,
  - b) technik mechanik (specjalność: użytkowanie obrabiarek skrawających CNC),
  - c) technik ekonomista,
  - d) technik informatyk,
  - e) technik usług fryzjerskich,
  - f) technik logistyk,
  - g) technik technologii szkła .
- Zasadnicza Szkoła Zawodowa - 3 letnia - w zawodach:
  - a) operator urządzeń przemysłu szklarskiego,
  - b) mechanik pojazdów samochodowych,
  - c) operator obrabiarek skrawających CNC,
  - d) ślusarz,
  - e) klasa wielozawodowa (zawody: kucharz, sprzedawca, fryzjer, murarz-tylnkarz, piekarz i inne).

Działają również szkoły dla dorosłych:

- Liceum Ogólnokształcące dla dorosłych - 2 letnie,
- Kursy kwalifikacyjne dla dorosłych w zawodach:
  - a) kurs kwalifikacyjny - programowanie i obsługa obrabiarek skrawających CNC,
  - b) obsługa klienta,
  - c) montaż i eksploatacja komputerów osobistych oraz urządzeń peryferyjnych.

Liczba uczniów w szkołach ponadgimnazjalnych

Szkoła	Stan na 30.09.2010 (rok szkolny 2010/2011)	Stan na 30.09.2011 (rok szkolny 2011/2012)	Stan na 30.09.2012 (rok szkolny 2012/2013)	Stan na 30.09.2013 (rok szkolny 2010/2011)	Stan na 30.09.2014 (rok szkolny 2011/2012)	Stan na 30.09.2015 (rok szkolny 2012/2013)
ZS Nr 1	410	364	336	320	279	202
ZS Nr2	439	405	348	316	344	353

Baza edukacyjna

Jednostki oświatowe podległe gminie realizują swoje zadania edukacyjne we własnych obiektach, za wyjątkiem Gimnazjum Nr 1, które korzysta z obiektów Zespołu Szkół Nr 1 .

Jednostki gminne zajmują 117 sal lekcyjnych .

Zarówno Zespół Szkół Nr 1, jak i Zespół Szkół Nr 2 zajmują obiekty należące do powiatu tarnobrzeskiego.

Przy Szkole Podstawowej nr 2 powstała sala gimnastyczna, która rozwiązała problemy tej szkoły. Obecnie trwają działania mające na celu budowę sali gimnastycznej w Chmielowie.

2.5.4. Kultura

Zadania gminy w zakresie działalności kulturalnej realizuje jednostka organizacyjna – Samorządowy Ośrodek Kultury oraz stowarzyszenia, które podejmują się, zgodnie ze swymi statutami, działań kulturalnych.

Podstawowym celem działalności Samorządowego Ośrodka Kultury jest tworzenie warunków do aktywnego uczestnictwa dzieci, młodzieży i dorosłych w kulturze.

Do podstawowych zadań SOK należy edukacja kulturalna dzieci, młodzieży i dorosłych, ja również należy także gromadzenie, dokumentowanie, tworzenie, ochrona i udostępnianie dóbr kultury.

Zadania realizowane są poprzez:

- organizację indywidualnego i zespołowego uczestnictwa w kulturze (m.in. zajęcia teatralne, zajęcia taneczne, zajęcia plastyczne)
- organizowanie imprez artystycznych oraz kulturalno-edukacyjnych,
- promocję twórców z różnych dziedzin sztuki (m.in. Spotkania Czwartkowe).

Samorządowy Ośrodek Kultury to jednostka łącząca w sobie dom kultury z biblioteką publiczną. Stałe formy pracy kulturalnej skupiają się w trzech dziedzinach: muzycznej, plastycznej i teatralnej. W domu kultury działa zespół taneczny „Dębianie”, który prezentuje tańce regionu lasowiackiego, rzeszowskiego i lubelskiego oraz tańce narodowe. Zespołowi przygrywa kapela ludowa „Dębianie”, która również występuje samodzielnie z własnym repertuarem. W SOK-u działają również formacje taneczne, zespoły wokalne, Zespół Małych Form Tanecznych i Zespół Tańca Dawnego. Prowadzone są zajęcia gry na instrumentach muzycznych. Działalność plastyczną realizuje Młodzieżowa Sekcja Plastyczna, Klub Miłośników Sztuki skupiający twórców z dziedziny malarstwa, rysunku

i rękodzieła artystycznego. Działa także Pracownia Ceramiczna. Teatralne formy działalności SOK-u reprezentują Zespół Małych Form Teatralnych, dziecięcy teatr kukiełkowy „Bajdurek”, teatr młodzieżowy.

Taka różnorodność działalności powoduje, że dom kultury może zaprezentować dużą ilość imprez dla mieszkańców naszej gminy.

Na terenie Gminy prowadzone są kulturalne imprezy cykliczne:

SPOTKANIE Z CYKLU „BIESIADY ŻŁOTEGO WIEKU” – BAL KARNAWAŁOWY - impreza skierowana do seniorów, która ma na celu wspólną zabawę oraz miłe spędzenie czasu w towarzystwie znajomych i przyjaciół.

WYSTAWA RĘKODZIEŁA ARTYSTYCZNEGO (Filia w Cyganach) - prezentacja prac manualnych (rzeźba, wyroby z gliny, haft, wycinanka, kwiaty z bibuły) mieszkańców regionu lasowiackiego.

TEATR – DZIECIOM - spektakl przygotowany przez uczestników Teatru Dziecięcego „Bajdurek”

KONKURS PIOSENKI „ŚPIEWAMY PRZEBOJE NASZYCH RODZICÓW” - umożliwienie młodym wykonawcom prezentację konfrontacji ich osiągnięć.

SPOTKANIA Z POEZJĄ- Wieczorki poetycko – muzyczne, prezentacja twórczości polskich poetów.

KONKURS PALMY WIELKANOCNEJ (Filia w Cyganach) - kultywowanie i propagowanie tradycji związanych ze świętami wielkanocnymi.

ŚWIATOWY DZIEŃ KSIĄŻKI - promocja czytelnictwa wśród dzieci i młodzieży, rozwijanie wyobraźni i wrażliwości plastycznej, promowanie święta książki.

PRZYJACIELE MOJEGO DZIECIŃSTWA- promocja książki i czytelnictwa wśród dzieci i młodzieży.

PRZEDSZKOLAKI NA SCENIE „ROZTAŃCZONE PRZEDSZKOLAKI”- Dzieciaki z nowodębskich przedszkoli prezentują swoje umiejętności artystyczne.

KONKURS POEZJI DZIECIĘCEJ „KWIATY DLA MAMY”

PASOWANIE NA CZYTELNIKA - Co roku dzieci z grup przedszkolnych "0" przychodzą do biblioteki, aby uroczyście mianować ich czytelnikiem oddziału biblioteki dla dzieci.

MILITARIADA – Dni Miasta - coroczna impreza historyczno-wojskowa o ogólnopolskim zasięgu!

PREZENTACJE ZESPOŁÓW FOLKLORYSTYCZNYCH „MIEĆ JAK RZEKA SWOJE ŹRÓDŁO”. Na prezentacje zapraszane są kapele ludowe oraz zespoły tańca ludowego.

DNI KULTURY LASOWIACKIEJ (Filia w Cyganach) - Impreza skierowana do ogółu społeczeństwa, w czasie której trwają warsztaty rękodzieła artystycznego.

PIKNIK CYGAŃSKI (Filia w Cyganach) -Impreza skierowana do mieszkańców gminy.

PIEŚŃ LUDOWA W WYKONANIU DZIECKA (Filia w Cyganach) - Konkurs skierowany jest do dzieci i młodzieży.

INAUGURACJA SPOTKAŃ W KLUBIE ŻŁOTEGO WIEKU „ISKIERKA” - są to spotkania seniorów z naszego miasta przy herbatce, wspólnym śpiewaniu.

SPOTKANIE Z CYKLU „BIESIADY ŻŁOTEGO WIEKU” – PIECZENIE ZIEMNIAKA - Impreza plenerowa dla seniorów z naszego miasta.

PREZENTACJE ZESPOŁÓW OBRZĘDOWYCH „CZTERY PORY ROKU” - Teatry obrzędowe prezentują regionalne.

ZADUSZKI POETYCKIE - To wieczór wspomnień: melancholijna muzyka, wzruszające strofy poetyckie wprowadzają w nas nastrój głębokiej zadumy nad przemijaniem życia.

KONFRONTACJE RECYTATORSKIE - Konfrontacje recytatorskie to dwudniowy konkurs dla 6-latków oraz uczniów szkół podstawowych, gimnazjalnych i średnich.

SPOTKANIE OPŁATKOWE (Filia w Cyganach) - Spotkanie opłatkowe skierowane jest w szczególności do osób starszych, samotnych oraz ubogich.

Biblioteka publiczna, wchodząca w skład SOK-u, posiada w swych zbiorach blisko 66 tys. woluminów udostępnianych w oddziale głównym (wypożyczalnia, oddział dla dzieci i czytelnia) oraz w filiach: w Chmielowie i Cyganach. Z biblioteki korzysta ponad 3100 czytelników, a rocznie notowanych jest 47 tys. wypożyczeń. Pracownicy biblioteki obok wypożyczeń prowadzą również lekcje biblioteczne, organizują spotkania z pisarzami, kluby dyskusyjne i konkursy dla czytelników.

2.5.5. Sport i rekreacja.

Warunki do uprawiania sportu i rekreacji na terenie gminy są bardzo dobre. Funkcjonuje Samorządowy Ośrodek Sportu i Rekreacji w Nowej Dębie. Bazą tego ośrodka stała się oddana do użytku kryta pływalnia wraz ze zjeżdżalnią wodną i sauną. Na pływalni corocznie odbywa się szereg zawodów pływackich różnej rangi. Ponadto SOSiR zarządza obiektami: basenem letnim, boiskami Orlik, Kortami Tenisowymi, Infrastrukturą Stadionu Sportowego, Siłownią i terenem nad Zalewem. Na zrewitalizowanym terenie wokół zalewu powstały ścieżki rekreacyjne do biegania, uprawiania nordic walking, jazdy rowerem czy uprawiania fitness. Będąca na ukończeniu inwestycja na stadionie lekkoatletycznym, certyfikowanym przez Polski Związek Lekkiej Atletyki, co pozwoli na prowadzenie profesjonalnych treningów i przeprowadzania zawodów kategorii V.

Mieszkańcy gminy uprawiają wiele dyscyplin sportu. Od lat dużą popularnością cieszy się piłka nożna, którą można trenować w Miejskim Klubie Sportowym Stal oraz 5 klubach w sołectwach: LZS „Płomień” Chmielów, LZS Cygany, KS Cygany, LZS Jadachy, LKS Tarnowska Wola.

W ramach MKS Stal Nowa Dęba, oprócz piłki nożnej działa sekcja lekkoatletyczna i sekcja badmintona.

W gminie działa jeszcze kilka organizacji pozarządowych, które w statutach mają wpisane działania w zakresie sportu, m.in.:

- Klub Piłki Siatkowej Nowa Dęba,
- Klub Sportowy Garda – boks i kickboxsing,
- Sportowa Sekcja Pływacka Piranie,
- Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Przedsiębiorczości DĄB – sporty motorowe,
- Polski Związek Wędkarski koło nr 12;
- Towarzystwo Kultury Fizycznej Pogoń,
- Nowodębski Klub Płetwonurków Ligi Obrony Kraju MANTA,

- Drużyna WOPR,
- Stowarzyszenie Miłośników Speed-Ball.

Z inicjatywy organizacji pozarządowych działających w obszarze sportu została powołana Rada Sportu. Jest to ciało opiniotwórcze, inicjatywne, integrujące środowisko działaczy sportowych.

Cykliczne imprezy sportowe na terenie gminy:

- Amatorski Turniej Piłki Siatkowej Plażowej o Puchar Burmistrza Miasta i Gminy Nowa Dęba,
- Zawody pływackie na basenie letnim - Memoriał im. A. Gerwatowskiego,
- Piłkarski Turniej o Puchar Burmistrza MiG Nowa Dęba,
- Biegi Uliczne,
- Memoriał "Andrzeja Gerwatowskiego". Amatorskie Mistrzostwa Nowej Dęby w Pływaniu,
- Otwarty Gminny Amatorski Turniej Piłki Siatkowej,
- Rozgrywki Piłkarskiej Ligi Firm,
- Turnieje dzikich drużyn.

Do dyspozycji organizacji sportowych służy stadion sportowy w Nowej Dębie, 2 orliki, 3 boiska przy szkołach, 5 boisk sportowych w sołectwach w tym 2 wielofunkcyjne, korty, basen kryty i odkryty, 5 sal gimnastycznych, 2 hale widowiskowo-sportowe. Gminnymi obiektami sportowymi na terenie miasta zarządza Samorządowy Ośrodek Sportu i Rekreacji.

2.5.6. Aktywność lokalna

Pod koniec 2015 r. na terenie gminy funkcjonowało, bardziej lub mniej aktywnie, przeszło 60 organizacji pozarządowych. Biorąc pod uwagę ilość mieszkańców w gminie, można zdecydowanie stwierdzić, że aktywność społeczna w Gminie Nowa Dęba jest bardzo wysoka.

Organizacje pozarządowe realizują wiele zadań własnych gminy, uzupełniając w ten sposób działalność samorządu. Część zadań ma charakter jednorazowych eventów, jak np. cyklicznie organizowane imprezy kulturalne, inne natomiast dotyczą działań o charakterze paromiesięcznym, np. działalność klubów sportowych.

Większość organizacji korzysta z obiektów wynajmowanych, użyczanych przez gminę lub gminne i powiatowe jednostki organizacyjne.

Prężnie działające organizacje pozarządowe realizują zadania własne gminy w oparciu o potencjał swoich członków i liderów. Szczególnie widoczne są działania na rzecz seniorów oraz imprezy integrujące społeczności poszczególnych sołectw.

Ochotnicze straże pożarne dysponują 8 remizami, które są użyczane tym organizacjom przez gminę.

Wykaz bardziej aktywnych organizacji pozarządowych:

1. AUTOMOBILKLUB Nowa Dęba,
2. Caritas Diecezji Sandomierskiej, Oddział Parafialny Chmielów ,
3. Caritas Diecezji Sandomierskiej, Oddział Parafii Matki Bożej Królowej Polski w Nowej Dębie,
4. Caritas Diecezji Sandomierskiej, Oddział Parafii Podwyższenia Krzyża Świętego w Nowej Dębie ,
5. Koło Przyjaciół Dzieci Niepełnosprawnych Ruchowo,
6. Komitet Miast Bliźniaczych Nowa Dęba – Fermoy - Ploemeur ,
7. Nowodębski Klub Abstynenta ,
8. Nowodębskie Koło Diabetyków ,
9. Nowodębskie Towarzystwo Społeczno - Kulturalne ,
10. Polski Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów, Zarząd Oddziału Rejonowego w Nowej Dębie,
11. Polski Związek Wędkarski, Koło Nr 12 w Nowej Dębie ,
12. Stowarzyszenie „WSPARCIE” ,
13. Stowarzyszenie Ciosy,
14. Stowarzyszenie Na Rzecz Ekorozwoju i Promocji Wsi Jadachy ,
15. Stowarzyszenie Na Rzecz Ekorozwoju Wsi Cygany ,
16. Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Alfredówki i Budy Stalowskiej Veritas Et Bonum
17. Stowarzyszenie Kulturalne Cyganianki,
18. Stowarzyszenie POREBA,
19. Stowarzyszenie Przyjaciół Zespołu Szkół Nr 1 w Nowej Dębie "Pro Juventute",
20. Stowarzyszenie Społeczno - Oświatowe w Chmielowie ,
21. Towarzystwo Krzewienia Kultury Lasowiackiej BIELOWIANIE,
22. Towarzystwo Kultury Fizycznej Pogoń,
23. Towarzystwo Kultury Powszechnej "RATUSZ",
24. Towarzystwo Włościańskie ŁUGI,
25. Towarzystwo Wspierania Inicjatyw Społecznych „Inicjatywa” w Cyganach
26. Uniwersytet Trzeciego Wieku w Nowej Dębie.
27. Związek Harcerstwa Polskiego, Krąg Instruktorski Vivat,
28. Związek Strzelecki STRZELEC.

W 2015 roku powołano Młodzieżową Radę Miejską oraz Radę Seniorów Miasta i Gminy Nowa Dęba. Radni obu Rad pełnią odpowiednio rolę reprezentacji młodzieży oraz seniorów na terenie gminy i mają na celu uwrażliwianie władz samorządowych na potrzeby młodych mieszkańców oraz seniorów. Celem działania Rad jest integracja, wspieranie i reprezentowanie interesów i potrzeb młodzieży i seniorów.

2.5.7. Ochrona zdrowia

Podstawowa opieka zdrowotna na terenie naszej gminy realizowana jest w ramach kontraktu z Narodowym Funduszem Zdrowia przez niepubliczne zakłady opieki

zdrowotnej oraz lekarzy i pielęgniarki świadczące usługi w ramach kontraktów indywidualnych.

Usługi specjalistyczne realizuje położony na terenie Nowej Dęby Samodzielny Publiczny Zespół Zakładów Opieki Zdrowotnej (SPZZOZ), który został utworzony w 1998 r., a w roku następnym jego organem prowadzącym został powiat tarnobrzeski. Szpital Powiatowy w Nowej Dębie posiada 9 Oddziałów szpitalnych o łącznej sumie 271 łóżek oraz 36 łóżka w Zakładzie Opiekuńczo Leczniczym i 15 dla noworodków.

Ponadto oferuje ambulatoryjną opiekę specjalistyczną, posiada oddział pomocy doraźnej oraz dział diagnostyczny.

Samodzielny Publiczny Zespół Zakładów Opieki Zdrowotnej w Nowej Dębie posiada podpisane umowy z Narodowym Funduszem Zdrowia w niżej wymienionym zakresie:

1. Lecznictwo stacjonarne:

- Oddział Chorób Wewnętrznych,
- Oddział Chirurgii Ogólnej,
- Oddział Ginekologiczno-Położniczy,
- Oddział Neonatologiczny
- Oddział Pediatryczny.

2. Leczenie Psychiatryczne i Uzależnień:

- Oddział Psychiatryczny z wydzielonymi łózkami Detoksykacyjnymi,
- Poradnia Zdrowia Psychicznego,
- Poradnia Leczenia Uzależnień.

3. Rehabilitacja Lecznicza:

- Oddział Rehabilitacyjny,
- Oddział Rehabilitacyjny – pobyt dzienny,
- Poradnia Rehabilitacyjna,
- Rehabilitacja zabiegowa.

4. Opieka Długoterminowa:

- Zakład Opiekuńczo Leczniczy.

5. Ratownictwo i transport medyczny:

- Zespół ratownictwa medycznego – podstawowy „P”,
- Zespół ratownictwa medycznego – specjalistyczny „S”.

6. Ambulatoryjna Opieka Specjalistyczna:

- Poradnia Ginekologiczno-Położnicza,
- Poradnia Chirurgiczna,
- Poradnia Urazowo-Ortopedyczna,
- Poradnia Gruźlicy i Chorób Płuc,
- Poradnia Reumatologiczna,
- Poradnia Neurologiczna,
- Poradnia Leczenia bólu,
- Poradnia Gastroenterologiczna,
- Poradnia Neonatologiczna,

- Poradnia Diabetologiczna,
- Badania endoskopowe układu oddechowego,
- Badania endoskopowe układu pokarmowego – gastroscopia,
- Badania endoskopowe układu pokarmowego – kolonoskopia,
- Badania ultrasonograficzne- Doppler duplex,
- Badania elektrokardiograficzne.

7. POZ – nocna i świąteczna opieka zdrowotna oraz transport sanitarny.

8. Tlenoterapia domowa.

Baza lokalowa SPZZOZ-u rozlokowana jest w czterech różnych miejscach, tj. przy ul. Marii Skłodowskiej-Curie, ul. Kościuszki, ul. Rzeszowskiej w Nowej Dębie oraz w Chmielowie. Obejmuje następujące obiekty:

1. Budynek Szpitala Nr 1 przy ul. M. Skłodowskiej-Curie 1a,
2. Budynek Szpitala Nr 2 przy ul. Kościuszki 1 ,
3. Budynek Laboratorium Analitycznego ,
4. Budynek Oddziału Dziecięcego ul. M. Skłodowskiej-Curie 1a,
5. Budynek Przychodni Rehabilitacyjnej, ul. Rzeszowska 8 ,
6. Budynek Oddziału Psychiatrii ul. M. Skłodowskiej-Curie 1 ,
7. Budynek Zakładu Opiekuńczo-Leczniczego ul. M. Skłodowskiej-Curie 1a ,
8. Budynek Ośrodka Zdrowia w Chmielowie.

Obiekty pomocnicze: Kotłownia, Wymiennikownia, Stacja Uzdatniania Wody, Pralnia, Wiaty, Prosektorium.

Stan infrastruktury szpitalnej wymaga wiele zabiegów inwestycyjnych, pomimo realizowanych prac remontowo-budowlanych w ostatnich latach.

Na terenie gminy funkcjonuje 8 aptek otwartych i 1 zamknięta (w szpitalu). 7 aptek znajduje się w Nowej Dębie, zaś 1 w Chmielowie. Apteki te nie pełnią dyżurów nocnych i w święta. W tym czasie mieszkańcy gminy mogą skorzystać z aptek pełniących dyżury w Tarnobrzegu.

2.5.8. Opieka społeczna

Pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości.

Pomoc społeczna wspiera osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka.

Zadaniem pomocy społecznej jest podejmowanie działań zmierzających do życiowego usamodzielnienia osób i rodzin oraz ich integracji ze środowiskiem.

Pomoc społeczną organizują organy administracji rządowej i samorządowej, współpracując w tym zakresie, na zasadzie partnerstwa, z organizacjami społecznymi

i pozarządowymi, Kościołem Katolickim, innymi kościołami, związkami wyznaniowymi oraz osobami fizycznymi i prawnymi.

Zadania gminy w zakresie opieki społecznej realizuje Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej.

Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Nowej Dębie realizuje w szczególności następujące zadania:

- przyznawaniu i wypłacaniu przewidzianych ustawą świadczeń,
- pracy socjalnej,
- prowadzeniu i rozwoju niezbędnej infrastruktury socjalnej,
- analizie i ocenie zjawisk rodzących zapotrzebowanie na świadczenia z pomocy społecznej,
- realizacji zadań wynikających z rozeznaczonych potrzeb społecznych,
- rozwijaniu nowych form pomocy społecznej i samopomocy w ramach zidentyfikowanych potrzeb,
- koordynowanie i obsługa Programu 500+.

Corocznie Kierownik składa Radzie Miejskiej sprawozdanie z działalności Ośrodka oraz przedstawia potrzeby z zakresu pomocy społecznej na rok następny. Na podstawie upoważnienia Burmistrza Kierownik wydaje decyzje administracyjne w indywidualnych sprawach z zakresu pomocy społecznej, należących do właściwości Gminy.

Kierownik Ośrodka może wytaczać na rzecz obywateli powództwa o roszczenia alimentacyjne. Może także kierować wnioskami o ustalenie niezdolności do pracy, niepełnosprawności i stopnia niepełnosprawności do organów określonych odrębnymi przepisami.

Ośrodek zatrudnia pracowników socjalnych proporcjonalnie do liczby ludności gminy w stosunku 1 pracownik socjalny na 2 tysiące mieszkańców.

Praca socjalna w środowisku zamieszkania osób i rodzin świadczona jest przez wykwalifikowanych pracowników. Zgodnie z obowiązującymi przepisami w tym zakresie pracownicy socjalni mają prawo przeprowadzenia rodzinnych wywiadów środowiskowych niezbędnych przy podejmowaniu działań i przyznawaniu świadczeń. Ośrodek świadczy usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania podopiecznych, w tym specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi. Usługi opiekuńcze wykonywane są przez wykwalifikowane opiekunki środowiskowe.

Konsultant – prawnik pracujący w Ośrodku świadczy porady prawne dla podopiecznych i klientów pomocy społecznej.

Szczególnym rodzajem wykonywanych zadań przez Ośrodek jest realizacja Rządowego Programu „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”. Dożywianie dzieci prowadzone jest w szkołach, natomiast dla innych osób posiłki są oferowane w Punkcie wydawania Posiłków przy MGOPS.

Ośrodek stale współpracuje z: Policją, Strażą Miejską, Miejsko-Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Szkołami, Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie, Domami Pomocy Społecznej, Kuratorium, Radnymi, Sołtysami, Pedagogami,

Służbą Zdrowia, Sądem i Kuratorami, Stowarzyszeniem na Rzecz Dzieci i Młodzieży "WSPARCIE", Stowarzyszeniem Katolicki Ruch Antynarkotyczny, Polskim Czerwonym Krzyżem, Polskim Związkiem Emerytów i Rencistów, Towarzystwem Pomocy Humanitarnej dla Ubogich i Cierpiących, Parafiami, Zakładem Ubezpieczeń Społecznych, Powiatowym Urzędem Pracy, Kołem Dzieci Niepełnosprawnych, Caritasem, innymi organizacjami i instytucjami w zależności od potrzeb.

Dane dotyczące form wsparcia i charakterystykę rodzin pod względem trudnej rodziny obrazują poniższe tabele:

Liczba rodzin korzystających z poszczególnych form pomocy:

Form pomocy	liczba rodzin w latach								
	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Zasilki stałe	72	82	80	77	69	71	81	83	104
Składka na ubezpieczenie zdrowotne	50	56	63	61	57	59	67	69	88
Zasilki okresowe	406	364	335	333	251	278	319	305	273
Schronienie	2	2	1	2	1	0	0	1	1
Posilek	853	800	794	764	746	420	429	405	282
Ubranie w formie rzeczowej	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Zasilek celowy na pokrycie wydatków na świadczenia zdrowotne osobom niemającym dochodu i możliwości uzyskania świadczeń na podst. przepisów o powszechnym ubezpieczeniu w NFZ	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Zasilek celowy z tytułu zdarzenia losowego	22	4	35	51	38	8	3	5	6
Sprawienie pogrzebu	x	x	x	1	x	2	2	1	0
Zasilki celowe i w naturze ogółem	734	639	619	579	565	537	487	414	393
w tym zasilek celowy specjalny	265	285	248	172	252	179	149	128	125
Zakup węgla i drzewa wraz z dowozem w miejsce zamieszkania	141	136	141	141	126	130 węgiel 7 drzewo	127 7	120 10	96 13
Zakup posiłku wigilijnego i dowóz w miejsce zamieszkania	187	197	198	187	173	158	153	103	0
Usługi opiekuńcze	74	79	75	80	87	41 usługi specjalistyczne 45 usługi opiekuńcze	43 usługi specjalistyczne 40 usługi opiekuńcze	39 47	29 59
Decyzje potwierdzające prawo do korzystania ze świadczeń opieki zdrowotnej finansowanej ze	2	7	9	10	7	6	14	16	7

środków publicznych									
---------------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Charakterystyka rodzin objętych pomocą pod względem trudnej sytuacji bytowej rodziny:

Powód trudnej sytuacji życiowej	liczba rodzin w latach								
	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Sieroctwo	1	2	2	x	2	0	0	0	0
Ubóstwo	530	470	509	489	426	399	379	316	290
Potrzeba ochrony macierzyństwa	26	29	150	126	116	112	75	65	59
Bezrobocie	505	462	456	464	425	433	449	416	378
Niepelnosprawność	462	445	461	442	435	421	425	397	339
Długotrwała choroba	647	610	635	590	564	562	585	562	481
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego	113	129	133	115	108	150	186	152	144
Alkoholizm	115	104	99	106	93	86	85	88	77
Narkomania	5	8	5	3	3	2	5	5	4
Trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego	7	7	5	7	5	6	8	12	8
Bezdomność	4	2	1	3	2	1	7	11	12
Przemoc w rodzinie	13	25	23	15	20	9	12	15	21

Część zadań z zakresu pomocy społecznej, tj. świadczenia rodzinne i świadczenie wychowawcze 500 + realizowanych jest przez Urząd Miasta i Gminy.

Dom Pomocy Społecznej w Nowej Dębie dla osób przewlekle somatycznie chorych to placówka zapewniająca całodobową opiekę i pobyt (stały lub okresowy). DPS zapewnia pokoje (50 miejsc) o wysokim standardzie, opiekę lekarską i wykwalifikowany personel pielęgniarski, pełne wyżywienie, w tym również indywidualne diety, rehabilitację usprawniającą, zajęcia terapeutyczne oraz bogaty program kulturalno- oświatowy. W budynku znajduje się biblioteka oraz kaplica, w której w każdą niedzielę i święta odprawiane są msze święte. Dom Pomocy Społecznej świadczy także usługi opiekuńcze

polegające na udzielaniu pomocy w podstawowych czynnościach życiowych, podnoszeniu sprawności i aktywizowaniu mieszkańców, udzielaniu niezbędnej pomocy w załatwianiu spraw osobistych.

Istotnymi usługami, które świadczy Dom są usługi opiekuńcze polegające na podnoszeniu sprawności przebywających tutaj osób, jak również aktywizowanie mieszkańców i mobilizowanie do podejmowania działań na ich korzyść. Znaczącą pomocą, jaką świadczy DPS jest wykonywanie usług wspomagających, umożliwiających udział w terapii zajęciowej, realizację potrzeb religijnych (w budynku znajduje się kaplica Św. Józefa, posługę duszpasterską sprawują kapłani z parafii p.w. Podwyższenia Św. Krzyża). Pensjonariusze mają umożliwione korzystanie z biblioteki znajdującej się w Domu.

Jako instytucja zapewnia usługi zdrowotne w postaci pielęgnacji chorych, konsultacji lekarskich w tym specjalistycznych. Prowadzona jest rehabilitacja lecznicza oraz promocja zdrowia. Pensjonariusze mają zapewniony dostęp do środków medycznych, ortopedycznych i pomocniczych.

3. GŁÓWNE PROBLEMY ROZWOJU SPOŁECZNO-GOSPODARCZEGO GMINY NOWA DĘBA

Podstawowe problemy wskazane w gminie Nowa Dęba przez mieszkańców na podstawie przeprowadzonej diagnozy, badania ankietowego, potrzeb zgłaszanych w kartach zadań i warsztatów związanych z opracowywaniem strategii to:

- bezrobocie w grupie osób bez kwalifikacji lub z niskimi kwalifikacjami oraz wśród kobiet, brak miejsc pracy,
- "odpływ" młodzieży i fachowców w różnych branżach,
- niski poziom płac,
- słabe tradycje rzemieślnicze,
- niewystarczający rozwój infrastruktury mieszkaniowej - brak mieszkań komunalnych,
- niewystarczająca ilość specjalistycznej kadry technicznej,
- brak drogi szybkiego ruchu i obwodnicy miasta,
- zalesione tereny przeznaczone pod działalność gospodarczą,
- ograniczone tereny inwestycyjne,
- brak instytucji otoczenia biznesu,
- niewystarczająca promocja gminy,
- biedny region, brak funduszy na jego rozwój,
- niepełne zagospodarowanie zalewu w Nowej Dębie,
- duża grupa korzystających z pomocy społecznej,
- niski poziom życia mieszkańców,
- niewystarczający poziom specjalistycznej opieki medycznej,
- niewystarczająca techniczna infrastruktura sportowa,
- niewystarczające wyposażenie placówek oświatowych,
- niska aktywność społeczna – mimo dużej liczby organizacji pozarządowych,
- słaba jakość dróg gminnych oraz infrastruktury towarzyszącej i niewystarczająca komunikacja lokalna,

- słabsza kondycja największych pracodawców,
- niewystarczające zapewnienie bezpieczeństwa związane z ograniczeniem pracy w komisariacie policji w Nowej Dębie – brak dyżurnego,
- niewystarczające dostosowanie infrastruktury do potrzeb niepełnosprawnych,
- niewystarczająca ilość nowoczesnych miejsc rekreacji,
- niewystarczająca oferta kulturalna dla młodzieży w odniesieniu do zmieniających się trendów,
- niewystarczające środki na finansowanie inwestycji,
- niska konkurencyjność sektora małych i średnich przedsiębiorstw,
- skomplikowane procedury uzyskania zewnętrznego wsparcia finansowego przedsiębiorstw,
- niepełne wykorzystanie możliwości wynikających z warunków: lokalizacji na obszarze gminy Tarnobrzесьkiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej, dogodnego położenia geograficznego gminy.

4. ANALIZA SWOT

Analiza SWOT została opracowana przez zespół partycypacyjny, a także na odrębnych spotkaniach przez młodzież, z uwzględnieniem podziału na obszary: gospodarczy i społeczny. Poniżej zaprezentowano scaloną, wspólną analizę SWOT.

W trakcie spotkań uczestnicy dokonali również wartościowania zadań w poszczególnych obszarach, które po dokonanej analizie przedstawiają się następująco:

Obszar gospodarczy

Mocne strony	Słabe strony
Tarnobrzесьka Specjalna Strefa Ekonomiczna, wraz z dostępnymi terenami inwestycyjnymi	bezrobocie
bliskość lotniska i innej ważnej infrastruktury - dostępność	emigracja młodzieży, odpływ wykwalifikowanej kadry
infrastruktura techniczna dostępna dla inwestorów, również dostosowanie pod konkretne potrzeby	niski poziom płac
realizacja największej inwestycji zagranicznej w Polsce – Pilkington, jako magnes zlokalizowania kolejnych inwestorów	niewystarczający rozwój infrastruktury mieszkaniowej - brak mieszkań komunalnych
bardzo dobra infrastruktura społeczna	słabe tradycje rzemieślnicze
dobra infrastruktura informatyczna zaopatrzenie w podstawowe media	mała liczba specjalistycznej kadry technicznej
dobra jakość wody pitnej	brak drogi szybkiego ruchu i obwodnicy miasta
bardzo dobra baza gastronomiczno-hotelarska	zalesione tereny przeznaczone pod działalność gospodarczą
wykorzystanie nowych technologii w infrastrukturze - kotłownia na zrębkę	słaba klasa gruntów rolnych

i oczyszczalnia ścieków	
położenie na terenie gminy Ośrodka Szkolenia Poligonowego	ograniczone tereny inwestycyjne
pomoc inwestorom i przedsiębiorcom ze strony Gminy	brak instytucji otoczenia biznesu
funkcjonująca linia kolejowa	niewystarczająca promocja gminy
wykształcona kadra inżynieryjno-techniczna	brak alternatywnego dojazdu do TSSE w Nowej Dębie
	biedny region, brak funduszy
	niepełne zagospodarowanie zalewu w Nowej Dębie
Szanse	Zagrożenia
środki zewnętrzne w latach 2014-2020 przeznaczone na realizację przedsięwzięć na terenie gminy	migracja osób z wyższym wykształceniem
elektryfikacja linii kolejowej Rzeszów-Tarnobrzeg	szybki rozwój miast ościennych
dobre połączenie poprzez autostradę	konkurencyjne tereny inwestycyjne
dotacje na zakładanie/rozwój działalności gospodarczej	wzrastająca liczba zadań gminnych
bliskość wyższych uczelni	zmniejszenie wielkości środków z Unii Europejskiej

Obszar społeczny

Mocne strony	Słabe strony
położenie Gminy (walory turystyczno-krajoznawcze, ścieżki rowerowe, stawy, lasy)	mało miejsc pracy – duża grupa korzystających z zasiłków
duże zaplecze kulturalne z bogatą ofertą kulturalną – Samorządowy Ośrodek Kultury wraz z sołeckimi filiami	niski poziom życia mieszkańców
duża baza rekreacyjno-sportowa (zalew, basen, stadion, boiska sportowe, kluby i stowarzyszenia sportowe)	emigracja osób młodych
szkolnictwo podstawowe, gimnazjalne i średnie	niewystarczający poziom specjalistycznej opieki medycznej
opieka zdrowotna (szpital + pogotowie ratunkowe, NZOZy)	niewystarczająca oferta kulturalna dla młodzieży w odniesieniu do zmieniających się trendów
kadra nauczycielska	niewystarczająca sportowa infrastruktura techniczna
bezpieczeństwo (ludzi i mienia) (policja, JRG PSP, WŻW, Straż Miejska, OSP)	niewystarczające wyposażenie placówek oświatowych
pomoc społeczna (ŚDS, DPS, OPS)	niska aktywność społeczna – mimo dużej liczby organizacji pozarządowych
wykształceni mieszkańcy	nieliczne złe drogi wewnętrzne w sołectwach
duża ilość organizacji pozarządowych	drogie działki budowlane
	niewystarczający rozwój infrastruktury mieszkaniowej wielorodzinnej
	niewystarczająca komunikacja lokalna
	niewystarczające dochody własne gminy
	słabsza kondycja największych pracodawców
	bariery dla niepełnosprawnych

	zbyt mało nowoczesnych miejsc rekreacji
	Policja – brak dyżurnego w komisariacie policji
	bierność społeczeństwa
	Informatyczne wykluczenie części mieszkańców

Szanse	Zagrożenia
większa aktywność społeczna (silniejsze organizacje pozarządowe)	niz demograficzny (likwidacja szkół)
zwiększenie świadomości ekologicznej (zdrowy tryb życia, sport, segregowanie odpadów)	emigracja (postępująca) – redukcja zatrudnienia
atrakcyjny i bogaty program placówek kulturalnych i sportowych	pozostawienie gminy z dala od ważnych tras komunikacyjnych (projektowych)
dobrze funkcjonujące szkoły co przełoży się na lepszą przyszłość mieszkańców	niekorzystne przepisy prawne
zwiększenie lobbingu na poziomie wojewódzkim i krajowym	zbyt wolny wzrost liczby miejsc pracy
program Natura 2000	„starzenie się” mieszkańców
zwiększenie obsługiwanych połączeń przez lotnisko w Jasionce	ograniczenie możliwości kształcenia zawodowego
lokalizacja poligonu na terenie gminy	ogólnopolski kryzys gospodarczy oddziałujący również na naszą Gminę i związany z tym wzrost kosztów życia mieszkańców przy wolno zmieniających się wzrostach wynagrodzeń i świadczeń
działanie Tarnobrzeskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej na terenie gminy	
dosyć szeroko rozwinięta sieć placówek kulturalnych na terenie Gminy, możliwość rozszerzenia działalności kulturalnej	
turystyka krajoznawcza	

CZĘŚĆ II – CELE I SFORMUŁOWANIA STRATEGII

5. WIZJA

Wizja w myśl definicji to wyraz aspiracji społecznych i wyobrażeń przyszłości określających: rangę, atrakcyjność, efekty wykorzystania atutów i szans rozwojowych oraz eliminację problemów i zagrożeń. Wizja określa ton przyszłych celów strategicznych, przedstawia gminę naszych marzeń.

Wizja rozwoju Gminy Nowa Dęba została skonstruowana przy uwzględnieniu następujących założeń:

- wizja obrazuje stany i procesy pożądane przez mieszkańców,
- wizja składa się z elementów komplementarnych, wzajemnie się wspomagających,
- wizja pełni funkcje motywacyjne wobec podmiotów lokalnych do podejmowania działań na rzecz rozwoju swojej gminy,
- wizja jest zbiorem zamierzeń możliwych do osiągnięcia, na rzecz, których będą działać podmioty związane z gminą,
- wizja stanowi bazę dla wypracowania priorytetów i celów rozwoju.

Wizja Gminy Nowa Dęba brzmi:

„Gmina Nowa Dęba to gmina wielu możliwości i szans rozwojowych, wspierająca lokalne inicjatywy społeczne, gospodarcze i inwestycyjne.

Gmina Nowa Dęba to innowacyjne i atrakcyjne miejsce dla inwestorów i mieszkańców”.

6. MISJA

Prace nad „Strategią Zrównoważonego Rozwoju Miasta i Gminy Nowa Dęba na lata 2016-2022” przebiegały w trakcie warsztatów i spotkań z lokalną społecznością, skupioną wokół Zespołu partycypacyjnego, których celem było wypracowanie społecznej wersji strategii.

Strategię opracowano poprzez skojarzenie wyników prac zespołów roboczych podczas warsztatów oraz wiedzy i doświadczenia animatorów oraz opiekuna projektu. Wyrażone podczas warsztatów dążenia i oczekiwane kierunki rozwoju, stanowiły podstawę pracy zespołu, który uzyskane informacje uporządkował i wyraził zgodnie z zasadami sztuki tworzenia planów strategicznych, starając się jak najwierniej zachować ich znaczenie wyrażone przez uczestników.

Misja Gminy Nowa Dęba brzmi:

„Gmina Nowa Dęba rozwija się w oparciu o innowacyjne rozwiązania, tworzy przyjazne warunki dla inwestorów, realizowane w oparciu o najwyższe standardy w zakresie ochrony środowiska i zapewnia mieszkańcom miejsce, gdzie się dobrze mieszka, uczy, pracuje i odpoczywa.”

Tak określona misja wyznacza następujące cele strategiczne, operacyjne i zadania.

7. CELE STRATEGICZNE, OPERACYJNE I ZADANIA

Cele strategiczne i operacyjne przedstawione poniżej zostały sformułowane przez uczestników Zespołu partycypacyjnego z podziałem na dwa obszary rozwoju: gospodarczy i społeczny. Rola Animatorów polegała tu jedynie na ułożeniu tych celów w odpowiednim porządku i ich odpowiedniej hierarchizacji z podziałem na obszary. Zadania były również proponowane przez młodzież uczestniczącą w pracach Zespołu partycypacyjnego, jak również poprzez zgłoszone propozycje składane w kartach zadań oraz ankietach.

Obszar gospodarczy

Cel strategiczny 1 - Tworzenie warunków rozwoju dla inwestorów

Napływ inwestycji do gminy uzależniony jest od wielu czynników zewnętrznych i wewnętrznych. Zewnętrzne zainteresowanie naszą gminą musi być wsparte promocją dogodnych terenów inwestycyjnych. Należy zwrócić uwagę na konieczność przygotowania terenów inwestycyjnych pod względem formalno-prawnym oraz zabezpieczyć uzbrojenie terenów w niezbędną infrastrukturę, szczególnie wykorzystując zdiagnozowany obszar przeznaczony do rewitalizacji.

Duże znaczenie ma również klimat współpracy samorządu z inwestorami, przyjaznej polityki podatkowej, pomoc przy załatwianiu spraw administracyjnych, wspólna promocja gospodarcza.

Cel operacyjny 1.1 - Rozwój stref inwestycyjnych i terenów rozwoju gospodarczego

Zadania:

1. Modernizacja istniejącej i budowa nowej niezbędnej infrastruktury technicznej (tj. kanalizacyjnej, wodociągowej, drogowej, teleinformatycznej, itd.).
2. Tworzenie warunków dla zwiększenia poziomu inwestycji, w tym bieżące inwentaryzowanie, udostępnianie oraz propagowanie informacji o wolnych terenach i obiektach inwestycyjnych.
3. Stosowanie zachęt dla inwestorów zewnętrznych i do tworzenia nowych miejsc pracy.
4. Poprawa dostępności komunikacyjnej TSSE Podstrefa Nowa Dęba
5. Współpraca z samorządem powiatowym i wojewódzkim przy modernizacji dróg powiatowych i wojewódzkich.
6. Współpracy z zarządzającym Tarnobrzeską Specjalną Strefą Ekonomiczną i innymi organizacjami otoczenia biznesu celem poszerzenia oferty inwestycyjnej.

Cel operacyjny 1.2 – Wsparcie rozwoju przedsiębiorczości

Zadania:

1. Wyznaczenie i zagospodarowanie stref inwestycyjnych, obszarów zdegradowanych na potrzeby inwestycyjne.
2. Wspieranie rozwoju infrastruktury instytucjonalnej służącej małej i średniej przedsiębiorczości, w tym utworzenie Inkubatora przemysłowego na terenie podstrefy w Nowej Dębie i Chmielowie.

3. Stworzenie systemu informowania o możliwościach inwestycyjnych w gminie:
  - baza danych nt. wolnych terenów inwestycyjnych,
  - foldery informacyjne,
  - udział w konkursach i programach promujących gminę.
4. Wsparcie dla rozwoju przedsiębiorstw poprzez wykorzystanie dostępnych funduszy europejskich.
5. Prowadzenie „przyjaznej” polityki podatkowej.
6. Prowadzenie stałego punktu informacji gospodarczej w Urzędzie Miasta i Gminy:
  - informowanie o dostępnych źródłach finansowania zewnętrznego,
  - gromadzenia ofert współpracy różnych firm,
  - gromadzenia i propagowania ofert wolnych terenów inwestycyjnych i obiektów,
  - udzielanie informacji o dostępnych na rynku ulgach,
  - informowanie o udzielanym wsparciu przez instytucje otoczenia biznesu.
7. Inicjowanie i organizowanie szkoleń dla mieszkańców, nowych przedsiębiorców i przedsiębiorców prowadzących już działalność gospodarczą.
8. Wykorzystanie funduszy zewnętrznych do rozwoju przedsiębiorczości na terenie gminy.
9. Organizacja przedsięwzięć promujących przedsiębiorczość.

Cel strategiczny 2 - Tworzenie warunków dla rozwoju osadnictwa:

Na terenie gminy konieczne jest podjęcie działań poprawiających sytuację na lokalnym rynku mieszkaniowym. Niezbędne jest sukcesywne uzbrajanie terenów przeznaczonych pod budownictwo mieszkaniowe, które jest ważnym elementem lokalnego wzrostu gospodarczego. Należy także poszukiwać nowych możliwości wsparcia budownictwa komunalnego, uzbrojenia terenów w podstawową infrastrukturę techniczną i wykorzystanie odnawialnych źródeł energii.

Cel operacyjny 2.1 - Wsparcie procesu osadnictwa

Zadania:

1. Wyznaczanie w planie zagospodarowania przestrzennego nowych terenów pod budownictwo mieszkaniowe.
2. Uzbrajanie terenów w podstawową infrastrukturę techniczną (drogi, parkingi, sieci wodno – kanalizacyjne, oświetlenie itp.).
3. Wsparcie przedsięwzięć dotyczących budownictwa mieszkaniowego.

Cel operacyjny 2.1 - Rozwiązywanie problemów mieszkaniowych

Zadania:

1. Budowa bloku komunalnego/socjalnego, w tym przez deweloperów.
2. Podejmowanie działań w celu zmniejszenia zużycia mediów poprzez działania edukacyjne i rozwiązania techniczne.
3. Ekologiczne systemy pozyskiwania źródeł energii – poszukiwanie programów dla osób i instytucji inwestujących w alternatywne źródła energii.

Obszar społeczny

Cel strategiczny 1 - Edukacja

Rozwój gminy zależy od poziomu wiedzy i kompetencji jej mieszkańców. Edukacja staje się jednym z priorytetowych zadań, inwestycją w przyszły potencjał, jaki będzie można zaoferować pracodawcom. Główne kierunki działań powinny więc uwzględniać poprawę jakości i efektywności systemu edukacyjnego. Wymaga to podjęcia działań związanych z podniesieniem jakości kształcenia, rozwijania umiejętności potrzebnych dla społeczeństwa. Realizacja proponowanego celu wymaga także podjęcia działań zmierzających do uatrakcyjniania nauki, wspierania aktywności obywatelskiej i zapewniania równości szans.

Cel operacyjny 1.1 - Rozwój techniczny edukacji

Zadania:

1. Rozbudowa, modernizacja lub budowa obiektów szkolnych, w tym boisk wielofunkcyjnych, sal gimnastycznych, przedszkoli.
2. Doposażenie szkół w niezbędny sprzęt edukacyjny np. multimedialne oraz programy do nauki języków obcych.
3. Współpraca w poszukiwaniu rozwiązań z zakresu opieki medycznej w szkołach.
4. Racjonalizacja sieci szkół, zgodnie z rzeczywistymi potrzebami.

Cel operacyjny 1.2 - Rozwój systemu edukacji

Zadania:

1. Organizacja pozalekcyjnych kół naukowych i zainteresowań, np. warsztatów teatralnych, fotograficznych, kursów języków obcych, zajęć plastycznych, nauki gry na instrumentach.
2. Poszerzenie edukacji dla dzieci i młodzieży o nowatorskie, autorskie programy edukacyjne.
3. Wsparcie rozwoju różnych form kształcenia i doksztalcenia dorosłych, w tym z zakresu informatycznego.
4. Wsparcie edukacji przedszkolnej.
5. Współpraca z różnymi ośrodkami edukacyjnymi, np. kształcenia ustawicznego, zawodowego, wyższymi uczelniami.
6. Realizacja programów z zakresu edukacji.
7. Wykorzystanie dostępnych środków finansowych wspierających edukację.

Cel strategiczny 2 - Kultura i sport

Działalność i rozwój instytucji kultury oraz powszechna aktywność kulturalna powinny być początkowym ogniwem w rozwoju społecznym gminy. Dobra kulturowe różnią się od produktów handlowych, gdyż są nośnikiem idei, symboli, a także stanowią kluczowy komponent tożsamości społeczności, która ją wytwarza. Nowoczesna baza sportowa i ciekawa oferta pozwala nie tylko na realizację pasji sportowych, lecz również poprawia stan zdrowia mieszkańców gminy.

Cel operacyjny 2.1 - Rozwój techniczny infrastruktury kulturalnej i sportowej

Zadania:

1. Rozbudowa, modernizacja lub budowa obiektów sportowo-rekreacyjnych, w tym boisk wielofunkcyjnych, budynków socjalno - szatniowych, trybun, kortów tenisowych, lodowiska z uwzględnieniem obszarów zdegradowanych.
2. Poszerzenie asortymentu usług przy basenie, kompleksie sportowym.
3. Modernizacja basenu otwartego.
4. Doposażenie obiektów kulturalnych i sportowych w niezbędny sprzęt do realizacji podejmowanych działań.
5. Budowa placów zabaw.

Cel operacyjny 2.2 - Tworzenie warunków wykorzystujących bazę kulturalną i sportową

Zadania:

1. Organizacja zajęć dla dzieci i młodzieży (tzw. kółek zainteresowań: szachy, plastyka, sport, itp.).
2. Organizacja zajęć dla dorosłych (utworzenie siłowni, fitness itp.).
3. Wspomaganie działalności klubów sportowych i innych organizacji pozarządowych.
4. Wytyczenie ścieżek do uprawiania sportu, np. biegów, chodźni, kolarstwa,
5. Organizacja cyklicznych imprez sportowych i kulturalnych na terenie gminy o lokalnym i regionalnym zasięgu.
6. Wspieranie inicjatyw kulturalnych i sportowych w wiodących i popularnych dyscyplinach.
7. Wspieranie zespołów artystycznych i twórców kultury.
8. Stworzenie własnych produktów kulturalnych, które byłyby wizytówką kulturalną gminy.
9. Dbanie o zachowanie dziedzictwa kulturowego, w tym zabytkowe obiekty.
10. Utworzenie Regionalnej Izby Dziedzictwa Kulturowego.

Cel strategiczny 3 - Turystyka

Walory turystyczne gminy stanowią doskonałą bazę do rozwoju turystyki. Niezbędne jest tworzenie odpowiednich warunków oraz realizacja przedsięwzięć, które służyłyby powstawaniu nowych atrakcyjnych dla gości produktów turystycznych.

Cel operacyjny 3.1 - Rozwój techniczny infrastruktury turystycznej

Zadania:

1. Utworzenie schroniska młodzieżowego w Gminie Nowej Dębie i bazy sprzętu turystycznego.
2. Pomoc w zakładaniu gospodarstw agroturystycznych.
3. Wyznaczenie szlaku turystycznego śladami COP-u przybliżające historię i miejsca związane z miastem.
4. Rewitalizacja miejscowości poprzez zagospodarowanie terenu zalewu w Nowej Dębie, w tym budowa restauracji i bazy hotelowej.

5. Wytyczenie ścieżek rowerowo-piesznych przez miejsca najciekawsze pod względem przyrodniczym, krajobrazowym, historycznym, kulturowym oraz połączenie ich z już istniejącymi na terenie gminy i gmin sąsiednich.
6. Utworzenie w Samorządowym Ośrodku Kultury punktu informacji turystycznej.

Cel operacyjny 3.2 - Wsparcie rozwoju turystyki

Zadania:

1. Organizacja cyklicznych imprez turystyczno – kulturalnych.
2. Współpraca przy opracowaniu i przygotowaniu przewodników, map, folderów turystycznych.
3. Wspieranie inicjatyw organizacji podejmujących działania o charakterze turystycznym.
4. Wykorzystanie dostępnych środków zewnętrznych do finansowania przedsięwzięć turystycznych.
5. Organizacja letniego wypoczynku dla dzieci, młodzieży i dorosłych.
6. Poprawa bazy turystycznej w Piaskach.

Cel strategiczny 4 - Aktywność społeczna

Prawdziwy rozwój społeczności lokalnych możliwy jest wyłącznie w oparciu o świadome i sprawne organizacyjnie społeczeństwo obywatelskie, w którym mieszkańcy mają poczucie odpowiedzialności za sprawy publiczne, podejmują inicjatywę we wszystkich dziedzinach życia, mając szczególną uwagę na zmniejszenie lub likwidację zdiagnozowanych negatywnych zjawisk. Kształtowanie wiedzy i postaw obywatelskich powinno odbywać się na każdym etapie rozwoju człowieka, zarówno w rodzinie jak i instytucjach publicznych. Powinno być kontynuowane przez całe życie, przez organizacje niezależne, apolityczne, przede wszystkim organizacje pozarządowe, będące osią społeczeństwa obywatelskiego i tworzące podstawowe zaplecze instytucjonalne dla mniej lub bardziej aktywnej społeczności. Konieczne jest, więc stworzenie systemu wspierania instytucjonalnego organizacji pozarządowych.

Cel operacyjny 4.1 - Wspieranie inicjatyw społecznych

Zadania:

1. Diagnoza potrzeb społecznych na terenie gminy.
2. Współpraca samorządu z organizacjami pozarządowymi.
3. Utworzenie platformy wymiany doświadczeń.
4. Aktywizacja zawodowa i społeczna mieszkańców gminy poprzez różnego rodzaju przedsięwzięcia.
5. Wsparcie utworzenie CAS (Centrum Aktywności Społecznej).
6. Wsparcie wspólnych inicjatyw społecznych, np. typu integracja pokoleń.
7. Pomoc finansowa gminy w zabezpieczeniu wkładu własnego organizacjom pozarządowym ubiegającym się o środki zewnętrzne.

Cel strategiczny 5 - Bezpieczeństwo

Poczucie bezpieczeństwa jest podstawową potrzebą człowieka. Wzrost poczucia bezpieczeństwa wśród lokalnego społeczeństwa jest warunkiem koniecznym by gmina była przyjazna swoim mieszkańcom. W zakresie bezpieczeństwa publicznego oraz ochrony przeciwpowodziowej i przeciwpożarowej niezbędna jest dobra koordynacja działań służb i instytucji oraz tworzenie systemów i procedur szybkiego reagowania na sytuacje kryzysowe. Istotnym elementem działań powinno być zachęcanie mieszkańców do aktywnego udziału w poprawie bezpieczeństwa w miejscu zamieszkania.

Cel operacyjny 5.1 - Poprawa stanu bezpieczeństwa publicznego

Zadania:

1. Wdrożenie systemu monitoringu miejsc publicznych w gminie (najbardziej zagrożonych).
2. Doposażenie w sprzęt służb ratowniczych.
3. Dalsza poprawa stanu technicznego infrastruktury drogowej i okołodrogowej, zwłaszcza w odniesieniu do dróg najbardziej obciążonych ruchem.
4. Edukowanie mieszkańców w zakresie warunków wstępu na tereny zamknięte i zagrożeń jakie niesie ze sobą nieuprawnione wejście.
5. Współpraca jednostek odpowiedzialnych za bezpieczeństwo na terenie gminy Nowa Dęba.
6. Organizacja spotkań dla dzieci i młodzieży np. z funkcjonariuszami policji, straży - ukazywanie zagrożeń, na które są narażeni.
7. Wdrażanie rozwiązań technicznych mających na celu zapewnienie bezpieczeństwa niepełnosprawnym.
8. Poprawa warunków w zakresie bezpieczeństwa pożarowego - udrożnienie dróg dojazdowych do posesji, oznakowanie hydrantów podziemnych i naziemnych.
9. Dokończenie budowy oświetlenia ulicznego i oznakowanie dróg gminnych.
10. Poprawa bezpieczeństwa rowerzystów i pieszych np.: budowa chodników, budowa przejść dla pieszych, budowa ścieżek rowerowych.
11. Zapobieganie powodziom i podtopieniom.
12. Wsparcie dla programów edukacyjnych z zakresu bezpieczeństwa i pierwszej pomocy.

Cel strategiczny 6 - System opieki zdrowotnej i pomocy społecznej

Procesy wykluczenia i marginalizacji społecznej dotyczą część mieszkańców gminy. Grupy te nie chcą w pełni uczestniczyć w życiu społecznym, a przez to stają się stałymi "klientami" pomocy społecznej. Problem ten można rozwiązać kompleksowym podejściem, angażując różne instytucje oraz organizacje, co przyczyni się do wprowadzenia lokalnych rozwiązań o charakterze zapobiegawczym jak i rewitalizacyjnym.

Bezpieczeństwo zdrowotne ludności osiągnąć będzie poprzez rozwój wczesnej diagnostyki, zwiększenie dostępności do usług oraz profilaktykę i promocję zdrowia z zakresu podstawowej opieki zdrowotnej, ambulatoryjnej, opieki szpitalnej, a także ratownictwa medycznego.

Cel operacyjny 6.1 - Wsparcie systemu opieki zdrowotnej

Zadania:

1. Wsparcie organizacji hospicjum dla przewlekle chorych.
2. Wsparcie organizacji badań profilaktycznych.
3. Wspieranie profilaktyki uzależnień i ich skutków, organizacja grup wsparcia dla osób potrzebujących pomocy i ofiar przemocy w rodzinie.
4. Współpraca z Zakładami Opieki Zdrowotnej w Gminie w zakresie zapewnienia opieki zdrowotnej.
5. Wsparcie Powiatu Tarnobrzieskiego przy rozbudowie szpitala w Nowej Dębie.

Cel operacyjny 6.2 - Wsparcie systemu pomocy społecznej

Zadania:

1. Opracowanie systemu wsparcia dla rodzin wielodzietnych i osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.
2. Zapewnienie możliwości udzielania wsparcia instytucjonalnego, rzeczowego, finansowego osobom tego potrzebującym.
3. Rozwój infrastruktury pomocy społecznej.

CZĘŚĆ III – PROGNOZA FINANSOWO – INWESTYCYJNA GMINY NOWA DĘBA

8. WIELOLETNIA PROGNOZA FINANSOWA.

8.1. Założenia do Wieloletniej Prognozy Finansowej

Opracowanie wieloletniej prognozy finansowej służy wzmocnieniu procesów zarządczych jednostki samorządu terytorialnego, w szczególności zarządzania finansowego. Wdrożenie narzędzia związane jest z wypracowaniem i wdrożeniem metodologii przygotowania prognozy finansowej.

W założeniu, narzędzie spełniać będzie w dużo większym stopniu funkcje operacyjne niż sprawozdawcze, wynikające z ustawy o finansach publicznych. Bezpośrednim efektem jego wdrożenia będzie możliwość oceny zdolności kredytowej i inwestycyjnej jednostki samorządu terytorialnego, a więc głównych parametrów brzegowych, niezbędnych do planowania inwestycyjnego w średnim i długim okresie. Jedną z użyteczności narzędzia jest szybkość przygotowania prognozy, co umożliwi również wypracowanie jej różnych wariantów, różniących się np. odmiennymi założeniami makroekonomicznymi lub założeniami dotyczącymi kształtowania się dochodów i wydatków budżetowych lub przepływów związanych z zaciąganiem zobowiązań dłużnych.

Obligatoryjny wymóg przygotowania prognozy finansowej regulowany jest w ustawie o finansach publicznych z dnia 27 sierpnia 2009 r., zobowiązując jednostkę samorządu terytorialnego do przygotowania wieloletniej prognozy finansowej wraz z załącznikiem w postaci wydatków na przedsięwzięcia wieloletnie. Prognozy te powinny m.in. uwzględniać konieczność wyliczenia dotychczas obowiązujących wskaźników zadłużenia, jak również wskaźnika, który obowiązywać będzie od początku 2014 r.

Propozycja metodologii WPF opiera się na następujących założeniach:

- metodologia WPF musi w maksymalnym stopniu spełniać zapotrzebowanie władz i służb finansowych administracji samorządowej na dane finansowe w perspektywie wieloletniej wynikające z procesu zarządzania finansowego;
- oparcie na metodologii prezentacji budżetu jednostki samorządu terytorialnego zakładającej oddzielenie budżetu kapitałowego od budżetu operacyjnego;
- koncentracja na maksymalnym uproszczeniu procesu przygotowania WPF przy zachowaniu wysokiej szczegółowości wyników;
- dane wynikowe WPF muszą być łatwo i szybko dostępne dla ośrodków decyzyjnych jednostki samorządu terytorialnego.

Celem nadrzędnym administracji samorządowej wykorzystującej powyższe narzędzie jest wzmocnienie kluczowych procesów zarządzania, w szczególności planowania finansowego oraz planowania budżetu².

---

² http://www.pri.msap.pl/doki/narzedzia/09_Opracowanie_wpf.pdf

8.1.1. Założenia makroekonomiczne

Do celów prognozy finansowej zawartej w Wieloletniej Prognozie Finansowej zostały przyjęte następujące założenia makroekonomiczne:

*Prognoza poziomu inflacji i produktu krajowego brutto w latach 2014 – 2020
(wariant podstawowy)*

Rok	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Wskaźniki ekonomiczne							
Stopa inflacji	2,5%	2,5%	2,5%	2,5%	2,4%	2,4%	2,4%
PKB	3,8%	3,9%	3,7%	3,8%	3,7%	3,4%	3,3%

8.1.2. Założenia ogólne

Dochody budżetowe prognozowane są w następującym układzie:

Podział dochodów budżetowych

Dział	Nazwa
010	ROLNICTWO I ŁOWIECTWO
600	TRANSPORT I ŁĄCZNOŚĆ
700	GOSPODARKA MIESZKANIOWA
750	ADMINISTRACJA PUBLICZNA
751	URZĘDY NACZELNYCH ORGANÓW WŁADZY PAŃSTWOWEJ, KONTROLI I OCHRONY PRAWA ORAZ SĄDOWNICTWA
754	BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE I OCHRONA PRZECIWPOŻAROWA
756	DOCHODY OD OSÓB PRAWNYCH, OSÓB FIZYCZNYCH I OD INNYCH JEDNOSTEK NIEPOSIADAJĄCYCH OSOBOWOŚCI PRAWNEJ ORAZ WYDATKI ZWIĄZANE Z ICH POBOREM
758	RÓŻNE ROZLICZENIA
801	OŚWIATA I WYCHOWANIE
852	POMOC SPOŁECZNA
853	POZOSTAŁE ZADANIE W ZAKRESIE POLITYKI SPOŁECZNEJ
854	EDUKACYJNA OPIEKA WYCHOWAWCZA
900	GOSPODARKA KOMUNALNA I OCHRONA ŚRODOWISKA
926	KULTURA FIZYCZNA I SPORT

Natomiast wydatki prognozowane są w następującym układzie:

Podział wydatków budżetowych

Dział	Nazwa
010	ROLNICTWO I ŁOWIECTWO
150	PRZETWÓRSTWO PRZEMYSŁOWE
600	TRANSPORT I ŁĄCZNOŚĆ
700	GOSPODARKA MIESZKANIOWA
750	ADMINISTRACJA PUBLICZNA
751	URZĘDY NACZELNYCH ORGANÓW ADMINISTRACJI PAŃSTWOWEJ, KONTROLI I OCHRONY PRAWA ORAZ SĄDOWNICTWA
752	OBRONA NARODOWA
754	BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE I OCHRONA PRZECIWPOŻAROWA
756	DOCHODY OD OS. PRAWNYCH, FIZYCZNYCH I OSÓB NIEPOSIADAJĄCYCH

	OSOBOWOŚCI PRAWNEJ ORAZ WYDATKI ZWIĄZANE Z ICH POBOREM
757	OBŚLUGA DŁUGU PUBLICZNEGO
758	RÓŻNE ROZLICZENIA
801	OŚWIATA I WYCHOWANIE
851	OCHRONA ZDROWIA
852	POMOC SPOŁECZNA
853	POZOSTAŁE ZADANIA W ZAKRESIE POLITYKI SPOŁECZNEJ
854	EDUKACYJNA OPIEKA WYCHOWAWCZA
900	GOSPODARKA KOMUNALNA I OCHRONA ŚRODOWISKA
921	KULTURA I OCHRONA DZIEDZICTWA NARODOWEGO
926	KULTURA FIZYCZNA

Wydatki na zadania inwestycyjne nie podlegają prognozowaniu w ramach Wieloletniej Prognozie Finansowej (tak jak wydatki bieżące).

8.1.3. Zestawienie dochodów i wydatków budżetowych 2012 – 2014

Zestawienie dochodów Gminy Nowa Dęba w latach 2012 – 2014 w % na 100% dochodów ogółem

WYDATKI BUDŻETU GMINY WEDŁUG DZIAŁÓW W %			
	2012	2013	2014
Ogółem	100,0	100,0	100,0
Rolnictwo i łowiectwo	1,1	0,5	0,7
Transport i łączność	7,1	5,6	4,3
Gospodarka mieszkaniowa	0,0	0,2	0,2
Administracja publiczna	8,0	7,4	7,9
Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	1,9	1,3	1,4
Różne rozliczenia	0,8	-	0,1
Oświata i wychowanie	35,3	31,0	35,8
Pomoc społeczna i pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej	19,0	16,6	19,2
Edukacyjna opieka wychowawcza	1,3	0,7	0,7
Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	13,4	22,2	15,8
Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	2,7	2,6	2,6
Kultura fizyczna	5,8	6,3	6,7
Działalność usługowa	0,3	0,1	0,3
Ochrona zdrowia	0,7	0,7	0,8
Pozostałe	2,5	4,9	3,5

Źródło: <http://rzeszow.stat.gov.pl>

Zestawienie wydatków Gminy Nowa Dęba w latach 2012 - 2014 w % na 100% wydatków ogółem

DOCHODY BUDŻETU GMINY WEDŁUG DZIAŁÓW W %			
	2012	2013	2014
Ogółem	100,0	100,0	100,0
Rolnictwo i łowiectwo	0,3	0,4	0,4
Transport i łączność	3,4	1,3	0,1
Gospodarka mieszkaniowa	2,7	2,0	2,0
Administracja publiczna	0,3	0,3	0,3
Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	1,0	0,2	0,2
Różne rozliczenia	29,7	24,3	25,5
Oświata i wychowanie	1,8	1,6	2,2
Pomoc społeczna i pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej	14,2	12,7	14,2
Edukacyjna opieka wychowawcza	1,2	0,6	0,6
Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	7,9	11,4	5,9
Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	0,4	3,4	0,0
Kultura fizyczna	1,3	1,3	2,1
Dochody od osób prawnych i od osób fizycznych	35,7	38,5	45,0
Pozostałe	0,0	2,1	1,4

Źródło: <http://rzeszow.stat.gov.pl/>

Zgodnie z art. 243 ustawy o finansach publicznych, organ stanowiący jednostki samorządu terytorialnego nie może uchwalić budżetu, którego realizacja spowoduje, że w roku budżetowym oraz w każdym roku następującym po roku budżetowym relacja łącznej kwoty przypadających w danym roku budżetowym:

- 1) spłat rat kredytów i pożyczek, o których mowa w art. 89 ust. 1 pkt. 2–4 oraz art. 90, wraz z należnymi w danym roku odsetkami od kredytów i pożyczek, o których mowa w art. 89 ust. 1 i art. 90,
- 2) wykupów papierów wartościowych emitowanych na cele określone w art. 89 ust. 1 pkt. 2–4 oraz art. 90 wraz z należnymi odsetkami i dyskontem od papierów wartościowych emitowanych na cele określone w art. 89 ust. 1 i art. 90,
- 3) potencjalnych spłat kwot wynikających z udzielonych poręczeń oraz gwarancji do planowanych dochodów ogółem budżetu przekroczy średnią arytmetyczną z obliczonych dla ostatnich trzech lat relacji jej dochodów bieżących powiększonych

o dochody ze sprzedaży majątku oraz pomniejszonych o wydatki bieżące, do dochodów ogółem budżetu, obliczoną według wzoru:

$$\left(\frac{R+O}{D}\right)_n \leq \frac{1}{3} * \left(\frac{Db_{n-1} + Sm_{n-1} - Wb_{n-1}}{D_{n-1}} + \frac{Db_{n-2} + Sm_{n-2} - Wb_{n-2}}{D_{n-2}} + \frac{Db_{n-3} + Sm_{n-3} - Wb_{n-3}}{D_{n-3}}\right)$$

gdzie poszczególne symbole oznaczają:

R – planowaną na rok budżetowy łączną kwotę z tytułu spłaty rat kredytów i pożyczek, o których mowa w art. 89 ust. 1 pkt. 2–4 oraz art. 90, oraz wykupów papierów wartościowych emitowanych na cele określone w art. 89 ust. 1 pkt. 2–4 oraz art. 90,

O – planowane na rok budżetowy odsetki od kredytów i pożyczek, o których mowa w art. 89 ust. 1 i art. 90, odsetki i dyskonto od papierów wartościowych emitowanych na cele określone w art. 89 ust. 1 i art. 90 oraz spłaty kwot wynikających z udzielonych poręczeń i gwarancji,

D – dochody ogółem budżetu w danym roku budżetowym,

Db – dochody bieżące,

Sm – dochody ze sprzedaży majątku,

Wb – wydatki bieżące,

n – rok budżetowy, na który ustalana jest relacja,

n-1 – rok poprzedzający rok budżetowy, na który ustalana jest relacja,

n-2 – rok poprzedzający rok budżetowy o dwa lata,

n-3 – rok poprzedzający rok budżetowy o trzy lata.

Przy obliczaniu relacji, o których mowa w ust. 1, dla roku poprzedzającego rok budżetowy przyjmuje się planowane wartości wykazane w sprawozdaniu za trzy kwartały z wykonania budżetu jednostki samorządu terytorialnego. Do obliczenia relacji dla poprzednich dwóch lat przyjmuje się wartości wykonane wynikające ze sprawozdań rocznych.

8.1.4 Budżet Gminy

Finanse gminy stanowią o możliwościach jej rozwoju i zaspokajaniu potrzeb mieszkańców. Stanowiąc też będą w przyszłości o możliwościach realizacji zamierzeń strategicznych. Oczywiście przy tych zamierzeniach brać będzie należało również środki strukturalne z UE i krajowych programów.

Dochody i wydatki gminy w latach 2007-2014 przedstawiają poniższe tabele (Źródło: <http://stat.gov.pl/>).

Wyszczególnienie	Dochody (w zł)			
	Ogółem	Własne	Subwencje	Dotacje
2007	36.795.165,34	16.399.200,19	11.452.792,00	8.943.173,15
2008	38.647.464,40	17.426.123,01	12.709.207,00	8.512.134,39

2009	41.617.766,82	16.713.676,73	14.450.795,00	10.453.295,09
2010	44.197.013,62	17.449.649,68	15.351.593,00	11.395.770,94
2011	51.274.942,56	19.931.908,30	15.497.822,00	15.845.212,26
2012	52.797.140,78	24.212.179,61	15.677.253,00	12.907.708,17
2013	58.352.493,52	28.059.391,37	14.118.867,00	16.174.235,15
2014	55.601.240,44	31.118.856,71	14.149.941,00	10.332.442,73
2015	53.808.983,55	31.967.474,19	12.140.517,00	9.700.992,36
Wyszczególnienie	Wydatki w (zł)			
	Ogółem budżet	Wydatki bieżące		Wydatki majątkowe
		ogółem	w tym oświatowe	ogółem
2007	37.984.324,20	29.494.695,44	12.653.514,55	8.489.628,76
2008	37.157.500,11	31.868.590,67	14.160.376,21	5.288.909,67
2009	45.611.095,46	31.925.468,66	14.056.420,22	13.685.626,80
2010	50.382.385,70	38.041.858,43	16.768.692,29	12.340.527,27
2011	59.156.817,88	40.156.817,88	17.067.262,29	19.019.878,04
2012	51.893.082,30	45.600.914,37	17.992.380,26	6.292.167,93
2013	59.192.550,58	45.952.137,92	18.193.071,79	13.240.412,66
2014	54.588.049,60	49.414.686,42	18.880.148,66	5.173.363,18
2015	52.315.541,88	48.077.326,16	18.880.148,66	4.238.215,72

Średnio roczny łączny dochód gminy za 2014 rok w przeliczeniu na jednego mieszkańca wyniósł 3008,00 zł.

Przedstawione dane obrazują strukturę wydatków i dochodów gminy. Istotny wpływ na strukturę dochodów i wydatków w ostatnich latach miały realizowane kierunki inwestowania, ze znaczącym udziałem środków unijnych, głównie w infrastrukturę ochrony środowiska i drogownictwa, kultury.

CZĘŚĆ IV – ZARZĄDZANIE STRATEGIĄ

9. HARMONOGRAM REALIZACJI STRATEGII

Posiadanie Strategii Rozwoju nie gwarantuje odniesienia sukcesu. Aby strategia mogła przynieść zaplanowane efekty, konieczne jest konsekwentne czuwanie nad jej realizacją. Wdrażanie postanowień strategii wymaga, zatem starannego określenia uwarunkowań organizacyjnych oraz wprowadzenia odpowiednich systemów monitorowania procesu jej realizacji.

Niezbędne jest zaplanowanie, mechanizmu wdrażania i monitorowania Strategii Rozwoju, które przyczyni się do sprawnego i zgodnego z założeniami wielokierunkowego rozwoju gminy.

Wdrażanie strategii polega w głównej mierze na systematycznym planowaniu i przeprowadzaniu zadań, których cele są zbieżne z celami dokumentu strategicznego, a tym samym będą przyczyniać się do realizacji misji oraz do osiągnięcia wypracowanej wizji.

Narzędziami służącymi wdrożeniu strategii są coroczne budżety, wieloletnia prognoza finansowa oraz aktualnie obowiązujące i wprowadzane w przyszłości dokumenty programowe.

Wdrażanie strategii jest procesem ciągłym, nie kończy się z okresem upływu czasu obowiązywania dokumentu, bowiem pełne osiągnięcie założonych celów nie jest możliwe w okresie 7 -letnim, na jaki sporządzona jest strategia.

Samorząd poprzez realizowanie zaplanowanych zadań strategicznych i operacyjnych, co roku zbliża się do osiągnięcia pożądanego efektu.

Nierzadko proces wdrażania strategii wiąże się także z koniecznością jej aktualizacji, jeżeli zachodzą okoliczności, które powodują zmianę założeń lub niemożność ich realizacji.

System wdrażania Strategii powinien zawierać:

- przygotowanie propozycji przedsięwzięć wynikających z zadań zwartych w strategii;
- przedstawienie przedsięwzięć Radzie Miejskiej w Nowej Dębie;
- przedyskutowanie przez Radę Miejską w Nowej Dębie zaproponowanych do realizacji przedsięwzięć i poddanie ich ocenie według przyjętych kryteriów;
- uwzględnienie przewidzianych na kolejny rok zadań / inwestycji i ujęcie ich w planowanym budżecie;
- sprawozdanie z realizacji przedsięwzięć zawartych w strategii, przedkładane Radzie Miejskiej nie rzadziej niż raz na dwa lata;
- aktualizację strategii, jeżeli zajdą okoliczności wymagające dostosowania dokumentu do nowych okoliczności.

Przygotowanie narzędzi do realizacji strategii i mechanizmów jej weryfikacji pozwoli podmiotom uczestniczącym w tym procesie skutecznie go realizować.

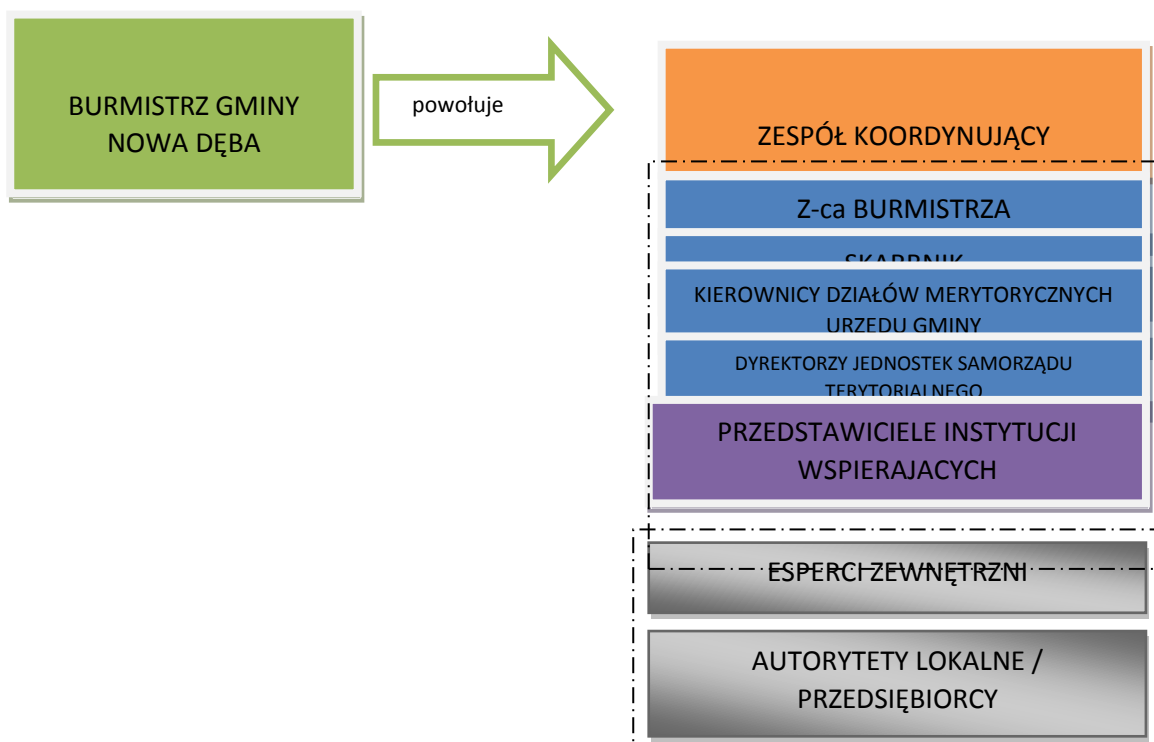
Dokumenty o charakterze strategicznym dla Gminy Nowa Dęba, w tym także opracowana „Strategia Zrównoważonego Rozwoju Miasta i Gminy Nowa Dęba na lata

2016 - 2022” z Wieloletnią Prognozą Finansową, powinny być skutecznie wprowadzone w życie, aby zakładane cele mogły być w sposób efektywny osiągnięte.

Efektywna realizacja zakładanych celów strategii wymaga pracy zespołu osób, które sprawnie będą realizować szereg różnorodnych działań koncepcyjnych, organizacyjnych, kontrolnych i informacyjnych prowadzących do osiągnięcia zakładanych efektów.

Zespół taki powinien zostać powołany zarządzeniem Burmistrza niezwłocznie po przyjęciu strategii przez Radę Miejską. Najlepiej dla realizacji zadań ujętych w strategii, aby Zespół ds. Strategii składał się z pracowników różnych komórek organizacyjnych funkcjonujących w Urzędzie Miasta i Gminy (w zakresie których znajdują się zagadnienia związane z procesem wdrażania strategii) oraz partnerów społecznych i ekspertów zewnętrznych. Skład zespołu to przede wszystkim Burmistrz (jako przewodniczący Zespołu), Przewodniczący Rady, skarbnik, kierownicy i inspektorzy wybranych referatów Urzędu Miasta i Gminy, kierownicy wybranych jednostek organizacyjnych gminy oraz partnerzy społeczni, czy też eksperci zewnętrzni. Ostateczny skład Zespołu powinien być przedmiotem decyzji Burmistrza. Skład Zespołu może być również zmienny. W takim przypadku może powoływać na stałe lub czasowo do prac w Zespole osoby odpowiedzialne za realizację poszczególnych zadań strategicznych według własnego uznania.

Przykładowa struktura zespołu koordynującego realizację strategii /opracowanie własne/

10. MONITORING I OCENA STRATEGII

Monitoring to obserwacja procesów rozwoju gminnego, prowadzona w celu możliwie szybkiego podejmowania działań, stanowiących reakcję na rozwój powyższych zjawisk.

W celu zapewnienia właściwego wdrożenia i realizacji Strategii, koniecznym jest zagwarantowanie odpowiednich warunków organizacyjnych i instytucjonalnych. W związku z tym przyjęto następujące ramy organizacyjno-instytucjonalne w omawianym zakresie.

Po pierwsze - organem nadzorującym realizację Strategii jest Rada Miejska w Nowej Dębie.

Po drugie - odpowiedzialnym za wdrożenie Strategii jest Burmistrz Miasta i Gminy.

Zakłada się, że Burmistrz będzie przedstawiał Radzie Miejskiej minimum co 2 lata sprawozdanie z realizacji strategii. Końcowa ocena stopnia wdrożenia i realizacji strategii zawarta zostanie w raporcie podsumowującym, przygotowanym w I połowie 2022 roku.

Przedmiotowy raport będzie zawierał w szczególności:

- ocenę realizacji celów priorytetowych określonych w poszczególnych obszarach strategicznych,
- wnioski końcowe, które posłużą do ustalenia warunków wyjściowych do opracowania strategii rozwoju gminy na kolejne lata.

Warunkiem niezbędnym do właściwego wdrożenia i realizacji Strategii jest aktywne włączenie się w ten proces wszystkich podmiotów, instytucji oraz mieszkańców całej gminy. Dlatego niezwykle istotnym działaniem, po jej uchwaleniu jest przeprowadzenie odpowiednich działań promocyjnych i aktywizacyjnych wszystkich zainteresowanych w celu optymalnego jej upowszechnienia.

Najważniejszą rolę w tym procesie mają do spełnienia Rada Miejska i Burmistrz, a mianowicie:

- inicjowanie, bądź bezpośrednio podejmowanie realizacji, zgodnie ze swoją właściwością odpowiednich kierunków działań i przedsięwzięć składających się na wykonanie przyjętych celów priorytetowych,
- podejmowanie czynności zmierzających do pozyskania zewnętrznych środków pomocowych, w tym Unii Europejskiej, z myślą o realizacji konkretnych zadań,
- koordynowanie i zachęcanie do podejmowania przedsięwzięć różne podmioty z terenu i spoza obszaru gminy.

Koniecznym jest także monitorowanie postępu realizacji działań, porównywanie ich zgodności z założonymi celami priorytetowymi.

Z uwagi na długi okres czasu objęty Strategią, zachodzące procesy i uwarunkowania zewnętrzne i wewnętrzne, zakłada się, że Strategia podlegać będzie okresowej aktualizacji.

Poprzedzać ją będą:

- dokonywane analizy okresowych raportów o sytuacji gospodarczej i społecznej gminy, sporządzanych przez Burmistrza,
- oceny stopnia realizacji Strategii i informacje o efektach podejmowanych działań, dokonywane na forum Rady Miejskiej.

Przyjęto, że uaktualnienie Strategii odbywać się będzie w zależności od potrzeb na wniosek Burmistrza bądź Rady Miejskiej. Dokonywanie korekt zapisów Strategii będzie miało miejsce w formie Uchwały Rady Miejskiej.

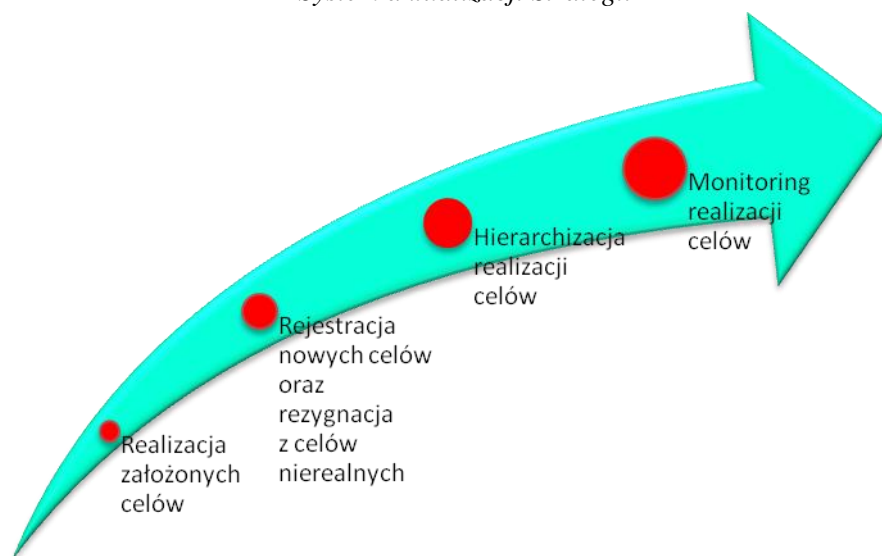
11. PROCEDURA UAKTUALNIANIA

Jednym z elementów wdrażania kierunków strategicznych, jest aktualizacja Strategii do zmieniających się realiów życia społeczno-gospodarczego Gminy Nowa Dęba.

W praktyce sprowadza się ona do:

- ✓ realizacji założonych celów Strategii,
- ✓ rejestracji nowych celów strategicznych i operacyjnych oraz rezygnacji z celów uprzednio ustalonych, lecz w danym okresie już nierealnych,
- ✓ hierarchizacji realizacji celów strategicznych i operacyjnych. Hierarchizacji tej dokonuje się z reguły dwubiegunowo tzn. określając najpilniejsze cele oraz te cele, których realizacja nie jest (w danym momencie) istotna dla funkcjonowania gminy,
- ✓ monitoringu realizacji celów pod kątem terminu realizacji zadań określonych w WPF lub określenia nowych terminów realizacji.

System aktualizacji Strategii

Źródło: opracowanie własne

Aktualność każdej Strategii jest sprawą niezwykle ważną, zwłaszcza w aspekcie długoterminowości jej opracowania.

Proponuje się przyjąć, aby uzupełnienia i rozszerzenia Strategii o nowe zadania było dokonywane raz na 2 lata, na sesji przyjmującej budżet Gminy Nowa Dęba na dany rok.

Wnioski dotyczące uaktualnienia Strategii zgłaszane będą przez zespół ją wdrażający, powołany przez Burmistrza, w oparciu o wyniki monitoringu i ewaluacji zadań objętych dokumentem, po uwzględnieniu zmian zachodzących w otoczeniu gospodarczym i społecznym gminy. Konieczne jest także uzupełnianie

diagnozy gminy o dane z roku poprzedniego. Pozwoli to na stałe monitorowanie realizacji Strategii oraz ewaluację osiągniętych postępów w realizacji celów strategicznych i operacyjnych, przy wykorzystaniu jej opcji i priorytetów oraz w celu osiągnięcia założonej wizji i misji.

CZĘŚĆ V – MARKETING STRATEGII

12. PROMOCJA STRATEGII

Strategia Zrównoważonego Rozwoju Miasta i Gminy Nowa Dęba na lata 2016-2022 z Wieloletnią Prognozą Finansową posiada bardzo duże znaczenie zarówno dla władz, jak i społeczności lokalnej. Proces jej wdrażania powinien być procesem upublicznionym i to nie tylko na szczeblu Gminy, ale również w jego bliższym i dalszym otoczeniu. Szeroka akcja informacyjna na temat Strategii jest jednym z podstawowych gwarantów jej skutecznego wdrożenia. W ten sposób społeczność lokalna będzie kontrolować terminowość osiągnięcia poszczególnych celów i realizacji poszczególnych zadań. Poza tym, strategia, jako element promocji Gminy Nowa Dęba, sprzyjać będzie doskonaleniu jego wizerunku zarówno z punktu widzenia potencjalnych inwestorów, jak również potencjalnych mieszkańców i partnerów współpracy strategicznej.

Promocja powinna być integralną częścią Strategii i odnosić się do wszystkich tych jej elementów, które wymagają działań promocyjnych. Jednym z takich elementów może być promocja w celu przyciągnięcia kapitału zagranicznego.

Różne są definicje rozwoju lokalnego, ale wszystkie podkreślają zgodnie, że jest to „proces zróżnicowania i wzbogacania działalności ekonomicznych i społecznych na określonym terytorium, polegający na mobilizacji i koordynacji własnych zasobów i energii”. Zarządzanie lokalnymi zasobami w sposób umożliwiający maksymalizację osiągniętych korzyści, z których najcenniejszymi stają się zwykle stymulowanie miejscowej działalności gospodarczej oraz utrzymanie zadowalającego poziomu zatrudnienia - to dwa najważniejsze cele gospodarcze polityki lokalnej.

W schemacie konstruowania Strategii Gminy Nowa Dęba można wskazać dwie fazy: diagnostyczną (charakterystyka terenu, identyfikacja jego podstawowych cech, określenie listy czynników strategicznych - siły, słabości, szans i zagrożeń oraz wynikających z tego wizji rozwoju i odpowiadających im celów) i projektową (tworzenie, wdrażanie, modyfikowanie i kontrolowanie propozycji działań realizujących cele strategiczne i przyjętych przez wszystkich aktorów lokalnych).

Konstruowanie Strategii Zrównoważonego Rozwoju Miasta i Gminy Nowa Dęba składa się z analizy czynników strategicznych, określenia celów, wyznaczenia wariantów, dokonania wyboru, konstruowania programów, ich wdrażania, monitoringu oraz ewoluowania.

Źródłem powstania działalności promocyjnej są potrzeby informacji, występujące po obu stronach wymiany rynkowej - podaży i popytu. Klient potrzebuje informacji, aby zdawać sobie sprawę z istnienia różnych produktów, alternatywnych wobec siebie. Informacja taka pozwala mu na dokonanie wyboru.

Do celów promocji Gminy Nowa Dęba można zaliczyć głównie informowanie o gminie (o jej lokalizacji, dostępności komunikacyjnej, dostępnych zasobach i atrakcjach):

- przekonywanie o zaletach oferty gminy (wskazywanie unikalnych korzyści związanych z nabyciem oferty oraz przez porównanie z innymi ofertami lokalnymi);
- pozycjonowanie - kształtowanie i utrwalanie wizerunku gminy, tworzenie sprzyjającego klimatu dla działań lokalnych liderów, podmiotów promocji.

Produktem Gminy Nowa Dęba są rezultaty każdej działalności, jaka odbywa się na jej obszarze, podejmowanej z myślą o zaspokojeniu czyichś potrzeb, dostarczaniu komuś korzyści. Specyficzny produkt, jakim jest oferta gminy, charakteryzuje się indywidualnością cech, co zwykle utrudnia zastosowanie znanych i sprawdzonych technik marketingowych. Ich wykorzystanie pozostaje w ścisłym związku z celami rozwoju Gminy Nowa Dęba, wśród których za najważniejszy przyjmuje się stałe zaspokajanie potrzeb lokalnej społeczności poprzez poprawę warunków życia w Gminie.

Szczegółowe cele marketingowe, to przede wszystkim:

- znalezienie nabywców oferty Gminy,
- nadanie istniejącym produktom Gminy cech pożądanym na rynku docelowym,
- poznanie potrzeb i preferencji mieszkańców Gminy,
- poznanie potrzeb, preferencji potencjalnych zewnętrznych nabywców oferty Gminy, w tym identyfikacja czynników wpływających na decyzje inwestorów, turystów, potencjalnych mieszkańców Gminy,
- przewidywanie zmian postaw i zachowań segmentów nabywców,
- podnoszenie użyteczności oferty Gminy,
- poprawa warunków życia mieszkańców poprzez tworzenie zysku rozumianego, jako kategoria społeczna, tj. warunków i środków do rozwoju Gminy.

13. WIZERUNEK GMINY NOWA DĘBA

WIZERUNEK GMINY jest kluczem do jej rozwoju. Każda Gmina, chce przyciągać turystów, inwestorów i nowych mieszkańców, bo to oni poprawiają lokalną koniunkturę oraz ożywiają miejscowy rynek pracy. Aby wykreować pożądaną wizerunek potrzebne jest znalezienie i wypromowanie unikalnej cechy, która wyróżnia każdą Gminę na tle innych.

Bezpośredni przedmiot promocji jest zawsze elementem składającym się na szeroko pojęty wizerunek Gminy. Pojęcie „WIZERUNKU GMINY NOWA DĘBA” jest kategorią subiektywną. Podstawą jego określenia są cechy obszaru, identyfikowane i składane według zamierzonych proporcji w obraz gminy, zgodnie z subiektywnymi odczuciami użytkownika przestrzeni gminnej i jej zagospodarowania.

Określenie cech Gminy Nowa Dęba, mające na celu rozpoznanie jej silnych i słabych stron, a tym samym atrakcyjności dla klientów, obejmować powinno informacje dotyczące:

- wprowadzane przez władze Gminy zachęty dla potencjalnych inwestorów,

- mieszkańców Gminy Nowa Dęba, sytuacji demograficznej, sławnych osobistości żyjących lub wywodzących się z terenu Gminy,
- kultury i tradycji lokalnej społeczności, zachowanych do dziś zwyczajów i obrzędów,
- opisu szczególnych atrakcji Gminy, jej zabytków, walorów przyrodniczych,
- potencjału ekologicznego Gminy.

Wykreowanie wirtualnego WIZERUNKU GMINY NOWA DĘBA jest zadaniem strony internetowej.

W chwili obecnej jest to źródło informacji najszybciej i najszerzej docierające do wybranego odbiorcy.

Przyszły WIZERUNEK GMINY NOWA DĘBA określony został przez wizję, która uwzględni jej charakter.

Elementy tożsamości Gminy Nowa Dęba

Źródło: E. Glińska, M. Florek, A. Kowalewska, *Wizerunek Gminy. Od koncepcji do wdrożenia*, Walters Kluwer Polska – ABC, Warszawa 2009, s. 37, na podstawie: A. Łuczak, „Istota tożsamości Gminy”, „Samorząd Terytorialny”, 2001, nr 1-2, s. 50.

14. UCZESTNICY PROMOCJI

Postrzegany obraz kreuje pozytywny lub negatywny odbiór cech miejskich, tym samym podnosi lub obniża wiarygodność oferty Gminy Nowa Dęba. „Publicity” Gminy, czyli całość opinii o niej, tworzona jest głównie przez jej mieszkańców. Tak, więc mieszkańcy powinni być traktowani, jako zbiór jednostek oddziałujących na realizację funkcji promocyjnych Gminy Nowa Dęba.

Spółceństwo miejskie jest zarówno podmiotem, jak i przedmiotem działań promocyjnych. Przedmiotowy charakter mieszkańców Gminy sprowadza się do stanowienia przez nich jednego z elementów „klimatu” Gminy, rozumianego jako „zbiór warunków charakterystycznych dla danej społeczności, wynikających z wieloletniego procesu jego tworzenia, związanych z kulturą, poziomem i profilem wykształcenia itp., będących produktami Gminy Nowa Dęba oraz przyczyniających się jednocześnie do powstania i ukształtowania innych produktów”. W tym znaczeniu mieszkańcy stanowią składnik oferty promocyjnej. Jednocześnie są jednym z podmiotów promocji Gminy. Świadomie podejmują działania przyczyniające się do tworzenia public relations na jej obszarze oraz jej „publicity”. Tworząc mniej lub bardziej sformalizowane grupy, czy działając indywidualnie, informują o Gminie, przedstawiają jej atrakcje, przekonują do zalet lokalizacji na jego obszarze, tworzą jej pozytywny wizerunek.

Samoidentyfikacja lokalnej społeczności z zamierzeniami podmiotów promocji, jest już produktem Gminy Nowa Dęba, gdyż niesie ze sobą autentyczne wartości, będące częścią poszukiwanych cech zasobów ludzkich. Rodzaj przekazu promocyjnego, jaki tworzą mieszkańcy, jest wynikiem ich percepcji przestrzeni wiejskiej. Ich działania promocyjne są najczęściej niezamierzone i nieświadomione. Mieszkańcy budują wizerunek Gminy w świadomości odbiorców poprzez zwykłe kontakty międzyludzkie. Dzięki temu gmina zdobywa nowych obywateli, pozyskuje kapitał, jest odwiedzana przez turystów.

Niebagatelne znaczenie w promocji Gminy Nowa Dęba może mieć działalność „miejscowego bohatera”, „lokalnej osobistości”, „autorytetu lokalnego”. Osoby takie niejednokrotnie prowadzą działalność promocyjną, jako hobby, wynikające z lokalnego patriotyzmu. Również inicjowanie i organizacja różnorodnych form życia kulturalnego, propagowanie historii, kultury, sztuki i obyczajów regionu; realizowanie plenerów malarskich, wystaw pocztówek i zdjęć w Polsce i za granicą oraz poprzez szereg prelekcji, wpływa na wizerunek Gminy w regionie.

Promocja Gminy Nowa Dęba jest niezapisanym w ustawie zadaniem własnym władz lokalnych. Jest to indywidualny cel samorządu lokalnego, nie stanowi jednego z zadań zleconych przekazanych przez administrację centralną. Przyjęta została zasada „kompetencji generalnej w zakresie spraw lokalnych”. Indywidualne, publiczne wystąpienia przedstawicieli władz Gminy Nowa Dęba, czy innych liderów procesu promocji, pomagają wpłynąć na opinię lokalnej społeczności. W trakcie takich prezentacji powstaje możliwość dyskusji i konfrontacji poglądów dotyczących poszczególnych działań promocyjnych, zamierzeń strategicznych władz, ogólnie rozważanej przyszłości Gminy itp.

15. PUBLIC RELATIONS

Realizacja zadań zawartych w „Strategii Zrównoważonego Rozwoju Miasta i Gminy Nowa Dęba na lata 2016 - 2022”, wymaga do swej realizacji akceptacji społecznej. Nie ulega najmniejszej wątpliwości, że również skuteczność działań zapisanych w tym dokumencie zależy w dużym stopniu od reakcji społeczności lokalnej na proponowane działania.

W związku z tym public relations Strategii powinno w przystępny sposób prezentować:

- przyczyny podjęcia działań,
- spodziewane wskaźniki osiągnięć: produkty i rezultaty,
- zalety wybranych wariantów działania.

Należy zaznaczyć, że public relations to nie są jedynie kontakty z prasą i mediami. W grę wchodzi również sposób wprowadzania projektów, spotkania z grupami, których Strategia dotyczy, minimalizacja ewentualnych negatywnych efektów planowanych działań.

W rezultacie powinno zostać utrzymane zainteresowanie realizacją działań objętych Strategią (kontrola społeczna), a w jego konsekwencji - ustanowienie i utrzymanie wzajemnego zrozumienia między beneficjentami Strategii, a odbiorcami poszczególnych projektów oraz polepszenie społecznego stosunku do działań i ukształtowanie mechanizmów poparcia społecznego dla realizacji Strategii.

Komunikowanie, szczególnie w public relations Strategii ma na celu³:

- przekazywanie odbiorcy informacji, które mogą być dla niego użyteczne;
- spowodowanie reakcji odbiorcy informacji (sprzężenia zwrotnego) – aby zmienił deklarowane wcześniej postawy (efekt perswazyjny) lub chociażby potwierdził otrzymanie wiadomości;
- tworzenie warunków sprzyjających dalszej korzystnej komunikacji (pielęgnowujemy nawiązane relacje komunikacyjne) tj. budujemy sieć kontaktów z odbiorcami w długofalowym procesie podtrzymywania procesu wymiany informacji.

Public relations to także ważny instrument informacji o sukcesach realizacji Strategii i jego wpływie na podniesienie standardów zamieszkania dla mieszkańców Gminy Nowa Dęba oraz jej rozwoju.

Obowiązek prowadzenia działań informacyjnych i promocyjnych związanych ze Strategią, należą również do wszystkich podmiotów zaangażowanych w realizację Strategii, m.in. jednostki organizacyjne.

Grupami docelowymi w stronę, których mają być kierowane działania informacyjno - promocyjne, są:

- społeczność lokalna,
- beneficjenci,
- organizacje pozarządowe,
- partnerzy społeczno - gospodarczy,

---

³ Źródło: Ph. Kotler, G. Armstrong, J. Saunders, V. Wong, *Marketing. Podręcznik europejski*, PWE, Warszawa 2002

- media.

W procesie komunikacji z grupami docelowymi Strategii będzie można skorzystać z kanałów komunikacji:

- bezpośrednio: kontakty i spotkania z mieszkańcami Gminy,
- pośrednio:
  - prasa,
  - radio,
  - telewizja,
  - strona internetowa (wraz z forum dla użytkowników),
  - wydawnictwa, biuletyny,
  - ogłoszenia, ulotki, plakaty, billboardy,
  - media społecznościowe.

16. NAWIĄZANIE DO MARKETINGU TERYTORIALNEGO

Marketing terytorialny jest celową i systematyczną działalnością administracji samorządowej, zmierzającą poprzez procesy wymiany i oddziaływania do rozpoznania, kształtowania i zaspokojenia potrzeb oraz pragnień społeczności lokalnej Gminy Nowa Dęba.

Głównym celem marketingu terytorialnego jest wpływanie na opinie, postawy i sposoby zachowywania się „zewnątrznych” (adresaci poza granicami Gminy) i „wewnętrznych” (adresaci w granicach Gminy) grup zainteresowanych klientów przez kształtowanie właściwego zestawu środków oraz instrumentów stymulowania kontaktów wymiennych. Inaczej mówiąc podmioty marketingu terytorialnego – organy administracji samorządowej, przedsiębiorstwa komunalne, firmy prywatne (działające na zlecenie władz samorządowych) oraz specjalnie powołane instytucje i mieszkańcy powinni zabezpieczać byt mieszkańców oraz zaspokoić ich potrzeby. Podmioty te także zwane „grupą planistyczną” są pierwszym poziomem w marketingu terytorialnym, a także są odpowiedzialne za efekty programów marketingowych.

Można to wyrazić także w postaci trzech celów kierunkowych:

- rozwijanie i umacnianie usług świadczonych przez instytucje publiczne, z których korzystanie jest utrudnione dla mieszkańców Gminy Nowa Dęba oraz jej podmiotów gospodarczych,
- kształtowanie pozytywnego wizerunku Gminy Nowa Dęba,
- podnoszenie atrakcyjności oraz pozycji Gminy Nowa Dęba.

Kolejnym drugim poziomem marketingu terytorialnego Gminy Nowa Dęba są „czynniki – narzędzia marketingowe” – instrumenty, przez które podmioty mogą oddziaływać na konkretny segment rynku. Do podstawowych należą:

- infrastruktura Gminy,
- image,
- jakość życia,
- ludzie,
- atrakcje.

Na pytanie „komu?” lub „dla kogo?” odpowiada poziom drugi, w którym to przedstawione są rynki docelowe marketingu terytorialnego (turyści, eksporterzy, inwestorzy, przedsiębiorcy itp.). To właśnie podmioty marketingu terytorialnego zabiegają o ich korzystne opinie, postawy oraz sposoby zachowywania się, które zapewniają lepsze warunki rozwoju.

Największy wpływ na marketing terytorialny miały i mają nadal procesy przeobrażeń społeczno – ekonomicznych, wśród nich można zaliczyć m.in. wzrost konkurencji i współzawodnictwa między różnymi regionami, wzrost świadomości społecznej i ekonomicznej społeczeństwa. Dzięki temu rozwija się on coraz bardziej dynamicznie i niedługo będzie jednym z ważniejszych zagadnień przyszłych specjalistów.

W celu zaprojektowania i zbudowania nowoczesnej bazy dla jednostek samorządu terytorialnego Gminy Nowa Dęba, wykorzystując przy tym marketing terytorialny, należy najpierw poddać analizie system informacji marketingowej.

System informacji marketingowej Gminy Nowa Dęba (SIM) jest zbiorem procedur i metod ciągłego planowania, zbierania, przechowywania i analizy danych oraz otrzymywania informacji przydatnych do podejmowania decyzji marketingowej. Jest on częścią składową systemu informatycznego zarządzania, która dostarcza informacji potrzebnych do podjęcia odpowiednich decyzji finansowych, organizacyjnych, a przede wszystkim strategicznych dla Gminy.

Po poddaniu analizie struktury organizacyjnej Urzędu Gminy Nowa Dęba, koncepcji marketingu terytorialnego i systemu informacji marketingowej, można przystąpić do budowy interaktywnej bazy danych Gminy Nowa Dęba.

17. NAWIĄZANIE DO STRATEGICZNYCH DOKUMENTÓW DOTYCZĄCYCH ROZWOJU SPOŁECZNO – GOSPODARCZEGO PODKARPACIA I KRAJU

Strategia Zrównoważonego Rozwoju Miasta i Gminy Nowa Dęba na lata 2016-2022 jest powiązana z następującymi dokumentami na poziomie krajowym, regionalnym i lokalnym:

17.1 Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności. Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju.

Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju – Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności jest, zgodnie z przepisami ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. z 2009 r. Nr 84, poz. 712, z późn. zm.) (art. 9 ust. 1) – *dokumentem określającym główne trendy, wyzwania i scenariusze rozwoju społeczno-gospodarczego kraju oraz kierunki przestrzennego zagospodarowania kraju, z uwzględnieniem zasady zrównoważonego rozwoju, obejmującym okres co najmniej 15 lat.*

Stanowi najszerszy i najbardziej ogólny element nowego systemu zarządzania rozwojem kraju, którego założenia zostały określone w ustawie z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju kraju oraz przyjętym przez Radę Ministrów dnia 27 kwietnia 2009 r. dokumencie *Założenia systemu zarządzania rozwojem Polski*. W przypadku tej Strategii to okres prawie 20 lat, gdyż przyjętym przy jej konstruowaniu horyzontem czasowym jest rok 2030.

Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności. Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju powstawała w latach 2011 i 2012. Uwzględnia ona uwarunkowania wynikające ze zdarzeń i zmian w otoczeniu społecznym, politycznym i gospodarczym Polski w tym okresie. Opiera się również na diagnozie sytuacji wewnętrznej, przedstawionej w raporcie *Polska 2030. Wyzwania rozwojowe* z 2009 roku, w stosunku do diagnozy z lat 2008 i 2009 uzupełnione zostały o elementy, które wiążą się z trwającym na świecie i w Europie kryzysem finansowym i spowolnieniem gospodarczym. Założeniem wyjściowym przy konstruowaniu Strategii stała się konieczność przezwyciężenia kryzysu finansowego w jak najkrótszym czasie. Wolniejszy rozwój spowodowałby, że jakość życia ludzi poprawiałaby się bardzo wolno. Niezbędne jest zbudowanie przewag konkurencyjnych na kolejne dziesięć lat, czyli do 2030 r. tak, aby po wyczerpaniu dotychczasowych sił rozwojowych Polska dysponowała nowymi potencjałami wzrostu w obszarach dotychczas nieeksploatowanych.

Tym samym Strategia nie jest manifestem politycznym, a dokumentem rządu RP o charakterze analitycznym i rekomendacyjnym – stanowi opis nowego projektu cywilizacyjnego zorientowanego na przyszłość, w perspektywie do 2030 r.

Celem głównym dokumentu Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju – Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności jest poprawa jakości życia Polaków mierzona zarówno wskaźnikami jakościowymi, jak i wartością oraz tempem wzrostu PKB w Polsce.

17.2 Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010 – 2020 REGIONY, MIASTA, OBSZARY WIEJSKIE.

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010 – 2020: Regiony, Miasta, Obszary Wiejskie (KSRR) jest dokumentem określającym cele i sposób działania podmiotów publicznych, a w szczególności rządu i samorządów województw, w odniesieniu do polskiej przestrzeni dla osiągnięcia strategicznych celów rozwoju kraju. Dokument wyznacza cele polityki rozwoju regionalnego, w tym wobec obszarów wiejskich i miejskich, oraz definiuje ich relacje w odniesieniu do innych polityk publicznych o wyraźnym terytorialnym ukierunkowaniu.

Celem strategicznym polityk regionalnej, określonym w KSRR, jest efektywne wykorzystywanie specyficznych regionalnych oraz terytorialnych potencjałów rozwojowych dla osiągnięcia celów rozwoju kraju - wzrostu, zatrudnienia i spójności w horyzoncie długookresowym KSRR ustala trzy cele szczegółowe do 2020 roku:

1. Wspomaganie wzrostu konkurencyjności regionów,
2. Budowanie spójności terytorialnej i przeciwdziałanie procesom marginalizacji na obszarach problemowych,
3. Tworzenie warunków dla skutecznej efektywnej i partnerskiej realizacji działań rozwojowych ukierunkowanych terytorialnie.

Układ celów KSRR odzwierciedla podstawowe obszary oddziaływania KSRR do 2020 roku i tworzy **triadę: konkurencyjność - spójność - sprawność**, opierającą się na założeniach przekształcenia sposobu myślenia o roli polityki regionalnej i jej realizacji. Dzięki realizacji tak określonych celów następować będzie koncentracja na szansach (potencjałach), a nie na

barierach rozwoju, przez wzmocnienie konkurencyjności regionów i odblokowanie ich procesów wzrostowych. Cele zmierzają do osiągnięcia nie tylko pozytywnych zmian służących podniesieniu konkurencyjności regionów i całego kraju, ale także zmniejszeniu dysproporcji w możliwościach rozwojowych między i wewnątrzregionalnych.

Dla pełniejszego wykorzystania przewag **konkurencyjnych** oraz zmaksymalizowania efektywności interwencji w ramach KSRR kierunki działań polityki regionalnej będą adresowane do tych obszarów strategicznej interwencji polityki regionalnej, które dają największe szanse poprawy konkurencyjności kraju w skali międzynarodowej tj. w pierwszej kolejności do najważniejszych obszarów miejskich. obok wspierania procesu konkurencyjności w skali międzynarodowej KSRR wspomaga rozprzestrzenianie procesów rozwojowych z najszybciej rozwijających się ośrodków do słabiej rozwijających się i pozostałych obszarów kraju oraz budowanie na tych terenach potencjału absorpcyjnego, który warunkuje powodzenie działań na rzecz rozprzestrzeniania procesów rozwojowych. KSRR wspiera zatem budowanie przewag konkurencyjnych również na tych terenach, które wcześniej w niewielkim stopniu uczestniczyły w procesach rozwojowych.

W ramach wsparcia **spójności** KSRR zakłada skierowanie dodatkowego wsparcia na przeciwdziałanie marginalizacji najslabiej rozwijających się obszarów, które same nie są w stanie przewyciężyć zapóźnień rozwojowych. W związku z silną koncentracją na tych obszarach problemów, stwarzających bariery rozwojowe, działania podejmowane w ramach KSRR zapewnią tam zmniejszanie dysproporcji w dostępie do dóbr i usług publicznych oraz procesy restrukturyzacji, warunkujące uruchomienie i wykorzystanie wewnętrznych zasobów i uruchomienie lub wspomaganie istniejących procesów rozwojowych.

17.3 Plan Konwergencji Rzeczypospolitej Polskiej (Aktualizacja 2014 r.).

Pakt Stabilizacji i Wzrostu zatwierdzony na posiedzeniu Rady w Amsterdamie (1997) wprowadził tzw. system wczesnego ostrzegania, który przewiduje stały nadzór Komisji Europejskiej nad sytuacją budżetową państw członkowskich Unii Europejskiej. Państwa należące do strefy euro zobowiązane są do przedkładania corocznych sprawozdań z narodowych programów stabilizacyjnych, z kolei kraje, które starają się o wejście do strefy euro zobowiązane są do sporządzania **Programów Konwergencji (Zbieżności)** i przedkładania ich Komisji Europejskiej w celu oceny i nadzorowania przebiegu ich realizacji.

O tym, co takie programy powinny zawierać informuje tzw. Kodeks w sprawie zawartości oraz formy programów stabilizacyjnych i programów zbieżności. W szczególności powinny się tam znaleźć informacje o równoważeniu budżetu oraz spodziewanym poziomie długu publicznego, o podstawowych założeniach makroekonomicznych mających wpływ na realizację przyjętego programu stabilizacyjnego, opis środków polityki gospodarczej, które mają być wykorzystane do osiągnięcia lub utrzymania celów programu stabilizacji/ konwergencji, a wreszcie - analizę wpływu przyjętych założeń na sytuację w zakresie równowagi budżetu publicznego oraz długu publicznego.

Coroczna aktualizacja **Programu Konwergencji** przedstawia średniookresową prognozę sytuacji gospodarczej Polski i jej finansów publicznych. Program Konwergencji stanowi część Wieloletniego Planu Finansowego Państwa, który był podstawą przygotowania projektu ustawy budżetowej na rok 2015.

17.4 Strategia Rozwoju Kraju 2020.

Aktywne społeczeństwo, konkurencyjna gospodarka, sprawne państwo.

⇒ **Strategia Rozwoju Kraju 2020 (ŚSRK)** jest elementem nowego systemu zarządzania rozwojem kraju, którego fundamenty zostały określone w znowelizowanej ustawie z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz.U. z 2009 r. Nr 84, poz. 712, z późn. zm.) oraz w przyjętym przez Radę Ministrów 27 kwietnia 2009 r. dokumencie Założenia systemu zarządzania rozwojem Polski.

⇒ ŚSRK przedstawia scenariusz rozwojowy wynikający m.in. z diagnozy barier i zagrożeń oraz z analizy istniejących potencjałów, jak też możliwości sfinansowania zaprojektowanych działań. Strategia Rozwoju Kraju 2020 oparta jest na scenariuszu stabilnego rozwoju. Pomyślność realizacji wszystkich założonych w tej Strategii celów będzie uzależniona od wielu czynników zarówno wewnętrznych, jak i zewnętrznych, które mogą wpływać na dostępność środków finansowych na jej realizację. Szczególne znaczenie będzie miał rozwój sytuacji w gospodarce światowej, a w szczególności w strefie euro. Doświadczenia kryzysu finansowo-gospodarczego, który wybuchł w 2008 r. i dotknął przede wszystkim państwa wysoko rozwinięte, w tym państwa UE, pokazują, że ze względu na otwartość gospodarek poszczególnych krajów i rosnące między nimi współzależności, zakres i siła oddziaływania pojawiających się zjawisk i procesów kryzysowych na gospodarki poszczególnych państw jest znacząca i może powodować konieczność weryfikacji ambitnych planów rozwojowych.

⇒ ŚSRK wytycza obszary strategiczne, w których koncentrować się będą główne działania oraz określa, jakie interwencje są niezbędne w perspektywie średniookresowej w celu przyspieszenia procesów rozwojowych.

⇒ ŚSRK stanowi tym samym odniesienie dla nowej generacji dokumentów strategicznych przygotowywanych w Polsce na potrzeby programowania środków Unii Europejskiej na lata 2014-2020.

⇒ ŚSRK dokonuje wyboru, koncentrując się na czynnikach umożliwiających realizację celów strategicznych. Pokazuje jednocześnie następstwo procesów rozwojowych w różnych obszarach i ich wzajemne zależności. Wykorzystanie tych zależności i istniejących sprzężeń zwrotnych będzie wzmacniać efekty podejmowanych działań w horyzoncie wieloletnim. Z kolei opóźnienie w realizacji działań w jednym obszarze, może utrudnić realizację zakładanych celów w innych powiązanych obszarach strategicznych. Dlatego interwencja publiczna powinna wykorzystywać oraz wzmacniać sprzężenia zwrotne, będąc źródłem wartości dodanej polegającej na oddziaływaniu na wiele powiązanych ze sobą obszarów w dłuższej perspektywie czasu.

⇒ ŚSRK uwzględnia ocenę rezultatów dotychczas podejmowanych działań rozwojowych oraz rekomendacje dla kształtowania polityki rozwoju zawarte w dokumencie

przygotowanym przez Ministerstwo Rozwoju Regionalnego pt. Raport Polska 2011. Gospodarka, Społeczeństwo, Regiony.

⇒ ŚSRK jest skierowana nie tylko do administracji publicznej. Integruje ona wokół celów strategicznych wszystkie podmioty publiczne, a także środowiska społeczne i gospodarcze, które uczestniczą w procesach rozwojowych i mogą je wspomagać zarówno na szczeblu centralnym, jak i regionalnym.

⇒ ŚSRK wskazuje konieczne reformy ograniczające lub eliminujące bariery rozwoju społeczno-gospodarczego, orientacyjny harmonogram ich realizacji oraz sposób finansowania zaprojektowanych działań (zawiera wieloletni ramowy plan wydatków publicznych na działania rozwojowe). Strategia zwraca uwagę na wymiar terytorialny podejmowanych działań, wzmocnienie i lepsze wykorzystanie potencjałów regionalnych. Widzi, zatem znaczenie samorządu terytorialnego i innych podmiotów w dynamizacji rozwoju regionów i kraju. W okresie do 2020 r. akcent strategiczny zostanie położony w głównej mierze na wzmocnienie potencjałów, które w przyszłości zagwarantują długofalowy rozwój, a nie tylko na alokację środków bezpośrednio w dziedziny, w których występują największe deficyty. Tym samym ŚSRK nie rozwija wszystkich obszarów istotnych z samego faktu funkcjonowania państwa, lecz koncentruje się głównie na tych, w których powinny zostać podjęte działania wzmocniające i przyspieszające procesy rozwojowe (w tym niezbędne zmiany strukturalne) w ciągu najbliższych dziesięciu lat. ŚSRK stanowi bazę dla 9 strategii zintegrowanych, które powinny przyczyniać się do realizacji założonych w ŚSRK celów, a zaprojektowane w nich działania - rozwijać i uszczegóławiać reformy wskazane w ŚSRK.

⇒ Dokonany w ŚSRK wybór 3 obszarów strategicznych (Sprawne i efektywne państwo, Konkurencyjna gospodarka, Spójność społeczna i terytorialna) oraz w ich ramach poszczególnych celów i priorytetowych kierunków interwencji jest odpowiedzią na kluczowe wyzwania w najbliższym dziesięcioleciu, pozwalające na zintensyfikowanie procesów rozwojowych oraz uniknięcie dryfu rozwojowego.

17.5 Strategiczne Ramy Rozwoju UE 2014 – 2020

(Europa 2020 – Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającemu włączeniu społecznemu).

Europa 2020 to unijna strategia wzrostu na okres od 2010 do 2020 r. Obejmuje ona o wiele więcej niż samo wyjście z kryzysu, z którym nadal boryka się wiele europejskich krajów. Strategia ta ma pomóc nam skorygować niedociągnięcia europejskiego modelu wzrostu gospodarczego i stworzyć warunki, dzięki którym będzie on bardziej inteligentny, zrównoważony i sprzyjający włączeniu społecznemu.

17.6 Narodowy Plan Rewitalizacji 2022.

Głównym celem **Narodowego Planu Rewitalizacji** jest poprawa warunków rozwoju obszarów zdegradowanych w wymiarze przestrzennym, społecznym, kulturowym i gospodarczym. Realizacji tego celu służyć będzie tworzenie korzystnych warunków

dla prowadzenia rewitalizacji w Polsce i położenie nacisku na holistyczne, zintegrowane podejście do prowadzenia takich działań.

Rewitalizację należy rozumieć jako wyprowadzanie ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych poprzez przedsięwzięcia całościowe (integrujące interwencję na rzecz społeczności lokalnej, przestrzeni i lokalnej gospodarki), skoncentrowane terytorialnie i prowadzone we współpracy z lokalną społecznością, w sposób zaplanowany oraz zintegrowany przez określenie i realizację programów rewitalizacji.

17.7 Krajowa Polityka Miejska 2020.

Krajowa polityka miejska jest celowym, ukierunkowanym terytorialnie działaniem państwa na rzecz zrównoważonego rozwoju miast i ich obszarów funkcjonalnych oraz wykorzystania ich potencjałów w procesach rozwoju kraju.

Jest programowana na poziomie krajowym i realizowana poprzez tworzenie optymalnych warunków rozwoju miast oraz poprzez działania inwestycyjne podmiotów publicznych i niepublicznych.

Sformułowanie krajowej polityki miejskiej stało się istotnym elementem działań rządu, mających na celu zwiększenie skuteczności i efektywności działań ukierunkowanych terytorialnie. Punktem wyjścia do tych prac są cele i zasady określone w horyzontalnych strategiach rządowych, natomiast szczegółowe cele, zasady koordynacji oraz system realizacji różnych przedsięwzięć o charakterze rozwojowym oraz z zakresu gospodarki przestrzennej, realizowanych na obszarach miejskich będą zawarte w dokumencie Krajowa Polityka Miejska(KPM). Zgodnie z zapisami KPZK 2030 obszary miejskie należy rozumieć w kategoriach funkcjonalnych a nie administracyjnych oraz rozróżniać według typologii uwzględniającej rolę i znaczenie dla rozwoju społeczno-gospodarczego i przestrzennego tj. na ośrodki wojewódzkie, regionalne, subregionalne i lokalne. Niemniej, projektowana polityka jest adresowana do wszystkich kategorii obszarów miejskich, a funkcjonalne podejście oznacza, że będzie realizowana we wszystkich obszarach zurbanizowanych oraz tych, które znajdują się w stałej interakcji społeczno-gospodarczej z obszarami zurbanizowanymi tj. obszarach wiejskich.

17.8 Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014 – 2020.

Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014 – 2020 (PROW 2014-2020) został opracowywany na podstawie przepisów Unii Europejskiej, w szczególności rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1305/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. w sprawie wsparcia rozwoju obszarów wiejskich przez Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW) i uchylającego rozporządzenie Rady (WE) nr 1698/2005 oraz aktów delegowanych i wykonawczych Komisji Europejskiej. Zgodnie z przepisami Unii Europejskiej, Program jest wkomponowany w całościowy system polityki rozwoju kraju, w szczególności poprzez mechanizm Umowy Partnerstwa. Umowa ta określa strategię wykorzystania środków unijnych na rzecz realizacji wspólnych dla UE celów określonych w unijnej strategii wzrostu „Europa 2020 - Strategia na rzecz inteligentnego

i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu” z uwzględnieniem potrzeb rozwojowych danego państwa członkowskiego.

17.9 Program Operacyjny Polska Wschodnia 2014-2020

Głównym celem POPW jest wzrost konkurencyjności i innowacyjności makroregionu Polski Wschodniej. Cel ten zostanie osiągnięty poprzez koncentrację działań programu na wsparciu:

- MŚP w zakresie działalności innowacyjnej;
- tworzenia warunków sprzyjających powstawaniu innowacyjnych MŚP w Polsce Wschodniej;
- tworzenia nowych modeli biznesowych w celu umiędzynarodowienia działalności MŚP;
- poprawy efektywności układów transportowych oraz zrównoważonego transportu miast wojewódzkich i ich obszarów funkcjonalnych.

17. 10 Regionalny Program Operacyjny Województwa Podkarpackiego na lata 2014 – 2020.

Zakres Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2020 jest odpowiedzią na wyzwania rozwojowe, określone dla regionu w głównych dokumentach strategicznych i uwzględnia te obszary interwencji, których realizacja przyniesie największe efekty.

Program formułuje ramy interwencji dla prowadzenia działań wpisujących się w trzy priorytety określone w głównym dokumencie kierunkowym dla polityki spójności, jakim jest Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu Europa 2020.

Cele i zakres wsparcia RPO WP 2014-2020 są odpowiedzią na wyzwania rozwojowe nakreślone w Umowie Partnerstwa. Podstawą wyboru celów tematycznych realizowanych w ramach RPO WP 2014-2020, uwzględniającą zarówno wnioski z diagnozy sytuacji społeczno – gospodarczej województwa podkarpackiego, jak również szerokie uwarunkowania europejskie i krajowe, są przede wszystkim zapisy Strategii rozwoju województwa – Podkarpackie 2020, w której określone zostały obszary koncentracji potencjałów i barier rozwojowych regionu na tle strategicznych kierunków rozwoju.

Dlatego też celem głównym RPO WP 2014-2020 jest wzmocnienie i efektywne wykorzystanie gospodarczych i społecznych potencjałów regionu dla zrównoważonego i inteligentnego rozwoju województwa.

17.11 Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2014 -2020.

PROGRAM OPERACYJNY INFRASTRUKTURA I ŚRODOWISKO - Cechą charakterystyczną PO Infrastruktura i Środowisko jest integralne ujęcie problematyki podstawowej infrastruktury, która obejmuje infrastrukturę techniczną i zasadnicze elementy infrastruktury społecznej. Punktem wyjścia dla tak zakreślonego zakresu programu jest zasada maksymalizacji efektów rozwojowych, uwarunkowana komplementarnym potraktowaniem

sfery technicznej i społecznej w jednym nurcie programowym i realizacyjnym. Dla zwiększenia inwestycji, spójności terytorialnej i atrakcyjności regionów nie wystarczy zapewnienie tylko dobrej i sprawnej infrastruktury transportowej, ponieważ nie zachęci ona potencjalnych inwestorów do tworzenia nowych miejsc pracy żeby stworzyć warunki dla zatrudnienia w danym regionie wysoko kwalifikowanych specjalistów, inwestycjom transportowym muszą towarzyszyć inwestycje w infrastrukturę ochrony środowiska, energetyki, kultury, szkolnictwa wyższego, czy zdrowia.

Zgodnie z celem głównym programu wybór priorytetów oraz działań odpowiada obszarom, które mają podstawowe znaczenie dla wzrostu atrakcyjności Polski i jej regionów.

17.12 Program Operacyjny Inteligentny Rozwój 2014 -2020.

PROGRAM OPERACYJNY INTELIGENTNY ROZWÓJ - Program Operacyjny Inteligentny Rozwój w ramach nowej perspektywy finansowej 2014-2020, planowany jest jako następca realizowanego w latach 2007-2013 Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka. Jest to program, na który kładziony jest istotny nacisk z punktu widzenia jego znaczenia dla rozwoju gospodarki, a także wdrażania innowacji oraz wsparcia dla rozwoju sfery B+R i jej integracji z sektorem przedsiębiorstw. PO Inteligentny Rozwój służy pobudzaniu popytu przedsiębiorstw na innowacje i prace badawczo-rozwojowe, a dzięki temu promuje projekty, ukierunkowane na badania naukowe i rozwój technologiczny, przy jednoczesnym podnoszeniu konkurencyjności sektora MSP poprzez promowanie przedsiębiorczości i nowych pomysłów oraz opracowywanie i wdrażanie nowych modeli biznesowych, także pod kątem internacjonalizacji programu.

17.13 Program Operacyjny Wiedza, Edukacja, Rozwój 2014 -2020.

PROGRAM OPERACYJNY WIEDZA, EDUKACJA, ROZWÓJ - celem programu jest wzrost poziomu zatrudnienia oraz spójności społecznej, a także poprawa funkcjonowania administracji publicznej. Interwencja podejmowana z poziomu krajowego koncentrować się będzie przede wszystkim na rozwiązaniach systemowych, projektach pilotażowych oraz działaniach o zasięgu ogólnokrajowym.

17.14 Program Operacyjny Polska Cyfrowa 2014 -2020

PROGRAM OPERACYJNY POLSKA CYFROWA - Celem jest wzmocnienie cyfrowych podstaw rozwoju kraju. Zgodnie z Umową Partnerstwa podstawami tymi są: szeroki dostęp do szybkiego internetu, efektywne i przyjazne użytkownikom e-usługi publiczne oraz stale rosnący poziom kompetencji cyfrowych społeczeństwa.

18. BIBLIOGRAFIA

- Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności. Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju
- Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010 – 2020: REGIONY, MIASTA, OBSZARY WIEJSKIE
- Plan Konwergencji Rzeczypospolitej Polskiej (Aktualizacja 2014 r.)
- Strategia Rozwoju Kraju 2020. Aktywne społeczeństwo, konkurencyjna gospodarka, sprawne państwo
- Strategiczne Ramy Rozwoju UE 2014 – 2020 (Europa 2020 – Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającemu włączeniu społecznemu)
- Narodowy Plan Rewitalizacji 2022
- Krajowa Polityka Miejska
- Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014 – 2020
- Regionalny Program Operacyjny Województwa Podkarpackiego na lata 2014 – 2020
- Program Operacyjny Polska Wschodnia 2014-2020
- Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2014 -2020
- Program Operacyjny Inteligentny Rozwój 2014 -2020
- Program Operacyjny Wiedza, Edukacja, Rozwój 2014 -2020
- Program Operacyjny Polska Cyfrowa 2014 -2020
- Analiza potrzeb i rozwoju przemysłów kreatywnych, Raport Ecorys na zlecenie Ministerstwa Gospodarki, Warszawa 2009
- Barney, J. B., Resource-based theories of competitive advantage: A ten-year retrospective on the resource-based view, *Journal of Management*, vol. 6, 2001, s. 643–650
- Bartlett W., Buković B., Barriers of SME Growth in Slovenia, *Economic Policy in Transition Economies*, Vol. 11(2), 2001, s. 177-195
- Benko G., *Geografia technopolii*, PWN, Warszawa 1993, s. 20
- Bielski M., *Podstawy teorii organizacji i zarządzania*, 2 wyd. rozszerzone, Wydawnictwo C.H. Beck, Warszawa 2004, s. 67
- Budner W., *Lokalizacja przedsiębiorstw*, Wyd. AE w Poznaniu, Poznań, 2004, s. 162
- Bury P., Markowski T., Regulski J., *Podstawy ekonomiki miasta*, Wydawnictwo Fundacji Rozwoju Przedsiębiorczości, Łódź 1993, s. 56
- Domański T., Partnerstwo publiczno-prywatne, „Wspólnota”, Nr 44/1999 oraz Z. Jerzmanowski, Partnerstwo publiczno-prywatne. Gmina- nie orkiestra, *Wspólnota* 2000/1, za: E. Wojciechowski, *Zarządzanie w samorządzie terytorialnym*, Difin, Warszawa 2003, s. 104
- Griffin R. W., *Podstawy zarządzania organizacjami*, PWN, Warszawa 2005, s. 249
- Jewtuchowicz A., *Efekty zewnętrzne w procesach urbanizacji i uprzemysłowienia*, Wyd. UŁ, Łódź 1987, s. 7
- Kisilowska H. (red.), „Nieruchomości. Zagadnienia prawne”, LexisNexis, Warszawa 2004
- Kotler Ph., *Marketing. Analiza, planowanie, wdrażanie i kontrola*; Gebethner&Ska, Warszawa 1994, s. 299
- Krupski R., Identyfikacja ważnych strategicznie zasobów przedsiębiorstwa w świetle badań empirycznych,[w:] *Zarządzanie – kontekst strategiczny, kulturowy i zasobowy*, Prace Naukowe Akademii Ekonomicznej we Wrocławiu, nr 1187, Wrocław 2007
- Kuciński K., *Geografia ekonomiczna*, Wydawnictwo SGH, Warszawa 1994, s. 66-67

- Malisz B., Metoda analizy progowej, Studia KPZK PAN, t. XXXIV, Warszawa 1972
za: M. Markowska, Momenty krytyczne i progi przestrzennego rozwoju miasta w: R. Broł (red.), *Ekonomika i zarządzanie miastem*, Wyd. AE we Wrocławiu, Wrocław 2004, s. 233
- Markowski T., *Zarządzanie rozwojem miast*, PWN, Warszawa 1999
- Matejun M., Kierunki rozwoju firm sektora MSP w opinii przedsiębiorców z regionu łódzkiego, [w:] Lachiewicz S. (red.), *Zarządzanie rozwojem organizacji*, Tom II, Wydawnictwo Politechniki Łódzkiej, Łódź 2007
- Matusiak K.B., *Innowacje i transfer technologii. Słownik pojęć*. PARP, Warszawa 2011
- Obłój K., *Strategia organizacji*, PWE, Warszawa 2007
- Obłój K., Trybuchowski M., *Zarządzanie strategiczne*, w: A. Koźmiński, W. Piotrowski (red.) *Zarządzanie. Teoria i praktyka*, PWN, Warszawa 2010, s. 139-141
- Reguński J., *Ekonomika miasta*, PWE, Warszawa 1982
- Rouba H., *Geneza i istota koncepcji rozwoju zrównoważonego*, [w:] T. Markowski, D. Stawasz (red.), *Ekonomiczne i środowiskowe aspekty zarządzania rozwojem miast i regionów*, Wyd. UŁ, Łódź 2001, s. 205-223
- Stawasz D., *Współczesne uwarunkowania rozwoju polskich regionów*, Wyd. Uniwersytetu Łódzkiego, Łódź 2000, s. 136
- Stawasz D., Sikora-Fernandez D. (red.), *Zarządzanie w Jednostkach Samorządu Terytorialnego. Wybrane zagadnienia i obszary działania.*, Placet, 2013
- Stawasz D., *Jednostki samorządu terytorialnego w procesie rozwoju regionalnego w zintegrowanej Europie*, Uniwersytet Humanistyczno-Przyrodniczy Jana Kochanowskiego w Kielcach, 2009
- Stawasz D. (red.) *Ekonomiczno-organizacyjne uwarunkowania rozwoju regionu - teoria i praktyka*, Wyd. UŁ, Łódź 2004.
- Stawasz E., *Pojęcie i źródła finansowania MSP*, w: *Bariery w korzystaniu z usług bankowych w finansowaniu działalności małych i średnich przedsiębiorstw*, Bilski J., Stawasz E. (red.), Wyd. Uniwersytetu Łódzkiego, Łódź 2006
- Storey D. J., *Understanding The Small Business Sector*, Routledge, London, New York 1994
- Topczewska T., Siemiński W., „*Gospodarka gruntami w gminie*”, Wyd. Difin, Warszawa 2003
- Ustawa o swobodzie działalności gospodarczej z dnia 2 lipca 2004 r. (tekst jednolity Dz. U. z 2010 nr 220 poz. 1447)
- Ustawa z dnia 21 kwietnia 2001r. prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2001r. Nr 62, poz. 627 wraz z późn. zm.), art. 3
- Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym
- Ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym
- Ustawa z dnia 21 sierpnia 1997 o gospodarce nieruchomościami
- Ustawa z 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych
- Ustawa z 27 kwietnia 2001 r.- Prawo ochrony środowiska
- Ustawa z 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody
- Ustawa z 7 lipca 1994 r.- Prawo budowlane
- Ustawa z dnia 30 czerwca 2005 roku o finansach publicznych
- Ustawa z dnia 29 stycznia 2004 r. Prawo zamówień publicznych
- Ustawa z dnia 19 grudnia 2008 r. o partnerstwie publiczno-prywatnym.